

AKKA/LAA

Ziņas

Nr. 36, 2012.gada decembris

2013.gadā notiks autoru biedrības kopsapulce

Jaunais gads solās būt īpaši nozīmīgs autoru biedrības biedriem, jo tiks sasaukta kārtējā biedru kopsapulce, lai ievēlētu jaunu biedrības padomi, kura nākamo trīs gadu garumā organizēs biedrības darbu, sekos līdzi tās operatīvajai vadībai, ieņēmumiem, izdevumiem, sadalēm, tarifiem un citām lietām. Lai jau laicīgi gatavotos autoru sapulcei, esam apkopojuši visbiežāk uzdotos jautājumus par biedrības darbu un snieguši atbildes un skaidrojumus. Aicinām biedrības biedrus jau laicīgi gatavoties savas organizācijas svarīgajam notikumam — kopsapulcei, apdomāt, kas darāms, lai uzlabotu biedrības darbu, izsvērt, kuri autori būtu vispiemērotākie, lai pārstāvētu visu radošo profesiju saimi biedrības padomē.

Cik bieži notiek AKKA/LAA kopsapulces? Kāpēc par biedrības nākamā gada budžetu lemj tieši padome?

Pirmos 12 AKKA/LAA pastāvēšanas gadus biedru kopsapulces tika rīkotas katru gadu. 2006.gadā biedri izlēma, ka kopsapulces rīkos ne retāk kā reizi trijos gados, ņemot vērā, ka kopsapulci var ierosināt 10% biedru un ka sapulču starplaikos regulāri strādā kopsapulces ievēlēta padome. 2012.gads bija biedrības darbības pilnais 19.gads, sen sakārtoti biedrības darbības pamatjautājumi. Biedru izvēle deleģēt lielāko daļu darba padomei skaidrojama ar vēlēšanas redzēt atbildīgus lēmuma pieņēmējus, kas operatīvi var darboties, atstājot kopsapulcei tikai kardinālus lēmumus — piemēram, statūtu grozīšanu, padomes izvēlēšanu un savu tiesību deleģēšanu tai. Daudzus nopietnus jautājumus, kā, piemēram, budžeta pieņemšanu, padome izstrādā detalizēti,

tādus jautājumus nevar atstāt kopsapulcei, kas ilgst pāris stundas un ikreiz ir citā sastāvā, savā ziņā nejauša. Padome atbild par saviem lēmumiem, tās locekļi ir visiem zināmi un viegli sasniedzami. Turklāt pēdējos ikgadējās kopsapulces gados šai sapulcei nebija kvoruma, ik reizi bija atkārtoti jāsasauc sapulce, tērējot autoru līdzekļus nevajadzīgiem administratīviem izdevumiem. Padome izskata jebkura biedra vēstuli un priekšlikumus mēneša laikā, nepamatoti nenodarbinot kopsapulci. Tātad — patlabanējais pilnvaru sadalījums biedru ieskatā nodrošina to, ka biedrības pārvaldība ir operatīva un tiek pieņemti atbildīgi un personalizēti lēmumi.

AKKA/LAA statūti nenosaka kritērijus padomes locekļu izvēlei, tikai skaitu — 9. Kāpēc nav noteikti kritēriji padomes locekļu izvēlei,

piemēram — noteikts skaits mūziķiem, literātiem un māksliniekiem?

AKKA/LAA nav profesionāla biedrība. Tādas ir autoru radošās savienības (rakstnieku, komponistu, mākslinieku u.tml.), kuru biedri ir ļoti daudzi AKKA/LAA biedri. AKKA/LAA biedru profesija ir autors — fiziska persona, biedrība nenodarbojas ar profesionālajiem jautājumiem — tā neuzņem autorus saskaņā ar profesionāliem kritērijiem. Tāpēc kopsapulce ievēl padomē konkrētus autorus, kuriem visiem ir vienāds pamats sadarbībai ar biedrību — autoru dažāda veida darbus izmanto tajos

pašos izmantojuma veidos — piemēram, muzikālos un literāros darbus — publiskajā izpildījumā vai izmanto vieni un tie paši lietotāji — piemēram, televīzija ➤ turpinājums 2.lpp

*Sapulču
starplaikos
regulāri
strādā
kopsapulces
ievēlēta
padome*

➤ turpinājums no 1. lpp izmanto literārus, muzikālus, vizuālus, audiovizuālus u.c. darbus. Formālu kvotu veidošana nav pamatota, jo tad padomes sastāvs būtu nevajadzīgi jāpalielina, lai, piemēram, filmu autori tiktu padomē pārstāvēti vismaz ar vienu autoru, proporcionāli pierēķinot klāt pārējo darbu autoru atbilstošās kvotas. Patlaban padomē ievēlēti 4 komponisti, 4 literāti un 1 mākslinieks.

No 2011.gada pārskata izriet, ka atskaitījumi administrēšanas izdevumiem bijuši vidēji 20%. Vai ir saņemti biedru jautājumi par atskaitījumu lielumu?

Saskaņā ar biedrības līgumu ar autoru administratīvie izdevumi autoru tiesību īstenošanai kolektīvajā pārvaldījumā nedrīkst pārsniegt 25%. Tātad — ja izdevumi ir 20%, nav pamata autoru sūdzībām. Realitātē daudzās darbu izmantojumu kategorijās admi-

nistratīvie atskaitījumi ir mazāki — piemēram, par lugu izrādēm teātrī administratīvie atskaitījumi ir 10% no autoru bruto ieņēmumiem. Likums nosaka: no iekasētās atlīdzības drīkst atskaitīt tikai faktiskos izdevumus, kas rodas, licencējot darbu lietojumu, iekasējot, sadalot un izmaksājot atlīdzību. Turklāt padomē esošie autori ir ieinteresēti apstiprināt maksimāli zemu administrēšanas izdevumus, tāpēc šo izdevumu apjoms regulāri tiek pārskatīts attiecībā uz dažādiem darbu izmantojuma veidiem un iekasētās atlīdzības apjomu un kopumā ar ienākumu un izdevumu tāmi.

Līguma par autora mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu 3.3. punktā paredzēts, ka atskaitījumi administrēšanai var sasniegt 25%. Vai kādā gadā atskaitījumu lielums faktiski ir sasniedzis šo apmēru, vai arī svārstās

Likums nosaka: no iekasētās atlīdzības drīkst atskaitīt tikai faktiskos izdevumus

aptuveni 20% apmērā kā 2011.gadā?

Administrēšanas izdevumi nekad nav sasnējuši 25% apmēru. 2008.gadā, kad bija lielākie ieņēmumi AKKA/LAA pastāvēšanas vēsturē, tie bija pat 16% — zemākie Baltijas valstīs. Tiesību administrēšanas darbu apjoms ik gadu palielinās. AKKA/LAA ir viena no pasaules 50 attīstītākajām autoru biedrībām un tai jāatbilst visiem starptautiskajiem kvalitātes kritērijiem, lai profesionāli strādātu gan ar nacionālajiem autoriem, gan ar pasaules autoriem starptautiski. Tātad — jo lielāki ieņēmumi, jo kopumā mazāku procentuālo daļu no tiem veido faktiskie atskaitījumi administrēšanai.

Par komunikāciju ar darbu izmantotājiem un atskaišu formātiem: kādā formātā raidorganizācijas iesniedz atskaites?

Šobrīd raidorganizācijas iesniedz atskaites par darbu izmantojumu saskaņā ar savstarpējā līgumā apstiprināto, lielākā daļa raidorganizāciju sūta atskaites sev ērtā formātā, tai skaitā excel, htm, tff, txt, tff. AKKA/LAA atšķirībā no mūsu organizācijām ārvalstīs pielāgojas izmantotājiem. AKKA/LAA svarīgākais, lai dati būtu pietiekami un labi strukturēti — lai noteikti būtu minēts darba autors un nosaukums. Ja tiek iesniegts saraksts, kurā ir tikai darba nosaukumi, tas ir nepietiekami atlīdzības sadalā.

Cik regulāri tiek pārskatīti tarifi muzikālo darbu izmantošanai? Vairākas raidorganizācijas joprojām nemaksā saskaņā ar noteiktajiem tarifiem, vai maksā nepietiekamā apmērā.

Tām ir viedoklis, ka AKKA/LAA tarifi esot augstāki nekā citām organizācijām. Vai ir veikts tarifu apmēra salīdzinājums ar citām Eiropas Savienības valstīm, un, ja jā, tad kādā līmenī ir AKKA/LAA tarifi?

Tarifus padome pārskata regulāri, reaģējot uz jaunu autoru darbu izmantojuma veidu parādīšanos, kā arī uz makroekonomiskām svārstībām. Raidorganizāciju tarifs vērtēts gan Konkurences padomē, gan Administratīvās tiesas visās instancēs un pēc ilgstošas izpētes arzīts, ka AKKA/LAA tarifi salīdzinājumā ar citu Eiropas kolektīvā pārvaldījuma organizāciju tarifiem ir samērīgi un zemi, tie ir starp pieciem zemākajiem.

Kāda ir Kultūras ministrijas loma autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju regulējumā?

Autortiesību organizācijas ir pašu autoru dibinātas, nevalstiskas pilsoņu biedrības. Tiesības apvienoties biedrībās un realizēt savas tiesības ir demokrātiskas pilsoniskas sabiedrības pamats, nostiprināts arī mūsu valsts pamatlikumā. Pārmērīga valsts iejaukšanās, vai to veiktu Kultūras ministrija vai cita valstiska organizācija, un biedrību patstāvības ierobežošana nebūtu demokrātiskas sabiedrības pamatprincipiem atbilstoša. Taču pilsoņu apvienībām, kas tāpat kā AKKA/LAA strādā ar pilsoņu tiesību realizēšanu, svarīgs valstisks atbalsts, kam būtu jāizpaužas stabila un labi realizējamā likumdošanas sistēmā. Divās iepriekšējās Saeimās divas iepriekšējās Izglītības un kultūras komisijas noraidīja Kultūras ministrijas nekvalitatīvi sagatavotos grozījumus Autortiesību likumā. Arī patlabanējās Saeimas atbilstošā komisija strādā ar KM grozījumiem likumā, kas tāpat lielākoties ir neprofesionāli, nejuridiski, neatbilst Latvijas Satversmei un starptautiskām normām. Komisijas biedri spiesti veikt ierēdņu nepadarīto, patlaban ir noraidīti daudzi grozījumi, tomēr darbs turpinās. Ir nepieciešami ierēdņi speciālisti, ir nepieciešams, lai visu intelektuālā īpašuma jomu valstī pārraudzītu viena institūcija — Tieslietu ministrija, kas vienīgā no ministrijām pati nav arī autortiesību aizsargātu darbu apjomīga izmantotāja, kāda ir Kultūras ministrija, kas tos lieto gan bibliotēkās, muzejos, teātros u.c. sev pakļautajās institūcijās, gan Dziesmusvētkos un citos sarīkojumos, nonākot interešu konfliktā attiecībā uz autortiesību jomas pārraudzības

Otro gadu pēc kārtas Autortiesību bezgalības balvu saņem Marats Ogļezņevs

AKKA/LAA ir viena no pasaules 50 attīstītākajām autoru biedrībām

Lauris Reiniks Autortiesību bezgalības balvu saņēma jau trešo reizi

Autortiesību bezgalības balvas ieguvēja Inese Zandere

Komponists Kristaps Pētersons

Valdis Muktupāvels un Māra Zāle

Kristaps Pētersons un "Bahs"

funkciju no vienas puses un autoru darbu lietojuma nepieciešamību no otras puses KM pakļautajās iestādēs.

Kāds ir biedrības viedoklis par plānoto ES direktīvas projektu par autortiesību kolektīvo pārvaldījumu un multiteritoriālo licencēšanu (http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/management/com-2012-3722_en.pdf)? Kas būtisks administrācijas jomā būs jāmaina, ja direktīva stāsies spēkā un tiks ieviesta Latvijā? Vai AKKA/LAA plāno piedāvāt multiteritoriālo muzikālo darbu licencēšanu?

Attiecībā uz plānotās direktīvas projektu vairāku valstu parlamenti, piem., Francijā un Zviedrijā jau ir nobalsojuši par atsevišķu pantu izslēgšanu no tās, jo direktīvas projektā pārkāpts subsidiaritātes princips, direktī-

vas tekstu vērtējusi autoru biedrību Eiropas apvienība GESAC, pret to ir daudzi iebildumi — ieskaitot to, ka tā ir pretrunā ar ES līgumu. Tāpēc izteikt prognozes par direktīvas ietekmi uz Latvijas autoru organizāciju ir pārāgri. Attiecībā uz multiteritoriālo licencēšanu AKKA/LAA jau ir vairāku gadu pieredze, tomēr tā ir fragmentāra, gadījumrakstura. Patlaban izskatās, ka multiteritoriālo interneta licencēšanu Eiropā veiks vairāku organizāciju apvienības, kas bāzēsies ap lielāko repertuāru — angļu, franču, spāņu — organizācijām, kuras arī diktēs licencēšanas nosacījumus. □

Reinis Briģis

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciālists

Autortiesību bezgalības balva 2012

Šī gada 22.novembrī Dailes teātri tika godalgoti Autortiesību bezgalības balvas ieguvēji. AKKA/LAA jau kopš 2003.gada apbalvo tos autorus, kuru darbi iepriekšējā gadā izmantoti visdažādākajos veidos.

Balvas pasniegšanas sarīkojuma vadītāji šoreiz bija trīs ģēniji — Puškins (Arturs Skrastiņš), Bahs (Jānis Paukštello) un Čārlijs Čāplins (Mārtiņš Počs), tā scenārija autore Inese Zandere ievieja klātesošos Čāplina filmu studijā, ko scenogrāfi iekārtoja ar melnbaltām 20—to gadu fotogrāfijām un plakātiem, senlaicīgu kinokameru, attiecīgā laikmeta īsta izmēra automobiļa maketu u.c. atbilstošām dekorācijām. I.Zanderes scenārija ietvaros trīs ģēniji pilda vairāk nekā apsveicēju un balvas pasniedzēju funkciju — laureātu apsveikšana tiek savita ar viņu pašu darbiem un dzīvesstāstiem, paralēli veidojot jaunu radošu sinerģiju laureātu un

Autora darbs motivē to izmantot dažādos veidos

viesu izklaidei un izziņai. Autortiesību bezgalības balva izceļ tos autorus, kuru darbi izmantoti visdažādākajos veidos, piemēram, dziesma izmantota ne tikai tās ievietošanai albumā un atskaņošanai radio, bet arī skan teātra iestudējumos,

audiovizuālos darbos, tajā skaitā televīzijas raidījumos. Tāpat literārs darbs — ne tikai izdots grāmatā, bet arī publicēts skaņu ierakstā, kopkrājumos, lietots audiovizuāla darba radīšanai utt. Tieši darba daudzveidīga izmantošana ir

pierādījums darba augstvērtīgam un tam, ka autora darbs ir tāds, kas motivē to izmantot dažādos veidos atkal un atkal. Tā Imanta Ziedoņa "Krāsainās pasakas", lai arī izdota 1973.gadā, 39 gadus vēlāk tiek izmantotas par motīvu mākslas izstādei Amsterdamā, teātru iestudējumos, uz šo pasaku pamata veidota datorspēle. Savukārt Laura Reinika pieeja savas dziesmas "Es skrienu" komponēšanai, tulkojot to deviņās dažādās valodās, dziesmu

Koris "Latvian Voices" izpilda dziesmu no filmas "Cīruļi", kas veltīta Autortiesību bezgalības balvas ieguvējam Harijam Gulbim

Lauris Reiniks ABB pasākumā dziesmu "Es skrienu" izpildīja deviņās valodās

padarījusi saprotamu ne tikai latviešiem, bet arī tuvākiem un tālākiem kaimiņiem. Balvu pasniegšanas sarīkojumā bija iespējams iepazīties ar katru no laureātiem, pateicoties "Labvakar" filmēšanas grupas veidotajām intervijām ar viņiem un viņu kolēģiem, apskatīt vizuālos darbus, dzirdēt mūziku pašu autoru izpildījumā, kā arī personiski aprunāties ar viņiem sarīkojuma neformālajā daļā. □

Reinis Briģis

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciālists

Skan Marata Oglezneva "Dzīve izdodas"

Gleznotāja Laima Eglīte savu balvu uzticēja saņemt meitai

Kristaps Pētersons demonstrē radišanas prasmi, improvizējot uz kontrabasas Autortiesību bezgalības balvas ceremonijas laikā

Autortiesību bezgalības balvas 2012 laureāti

Literāro darbu autori

- **Imants Ziedonis** — par grāmatas "Krāsainās pasakas" plašu un ilgstošu izmantojumu. Grāmata pirmoreiz izdota 1973.gadā, tulkota rumāņu, franču, bulgāru, krievu, vācu, poļu, armēņu (2010.g.), gruzīnu (2011.g.) u.c. valodās, saņēmusi IBBY Hansa Kristiana Andersena Goda diplomu 1976.gadā, izdevums vācu valodā iekļauts Minhenes starptautiskās bērnu un jaunatnes literatūras bibliotēkas kolekcijā "Baltie kraukļi" 1980.gadā. Pasakas izdota skaņu ierakstā, komponētas (komponiste Indra Riše), publicētas dažādos kopkrājumos, iekļautas datorspēlē un kļuvušas par pamatu mākslas izstādei Amsterdamā "Color Tales" (2011.g.), "Zaļā pasaka" uzņemta Rozes Stiebras animācijas filmā (1977). 2011.gadā veidoti iestudējumi Valmieras Drāmas teātrī, Galēnu pamatskolas teātrī un Rundāles teātra studijā.
- **Inese Zandere** — par stāstu ciklu "Lupatiņi", kas izmantots bērnu kultūras projektā "Lupatiņi" — izdota grāmata, uzņemta animācijas filma, kas izdota DVD diskā, rādīta Latvijas TV, kinoteātros un 30 dažādos animācijas filmu festivālos; vēl divi citi stāsti uzņemti animācijas īsfilmās, kas publicētas internetā, rādītas un apbalvotas animācijas festivālos.
- **Monika Zīle** — par lugas "Savedējs" (izdota krājumā "Trīs košas dāmas: lugas" 2009.gadā) ilgstošu un plašu izmantojumu,

- iestudējot to Latvijas amatierteātros — iestudējumi Blomē, Jaunlaicē, Raņķos, Ābeļu pagastā, Rankā, Krimūnās, Gaiķos, Viļķenē, Slampē, Svētē, Zvārtavā, Grundzālē, Skaistkalnē, Ukros, Vilzēnos u.c.
- **Harijs Gulbis** — par lugas "Cīruļi" ilgstošu un plašu izmantojumu. Luga iestudēta Akadēmiskajā Drāmas teātrī 1975.g. un Dailes teātrī 2011.gadā, izdota krājumā "Lugas par mājām" 1986. gadā, pēc lugas uzņemta filma Rīgas Kinostudijā (režisors O.Dunkers, 1980.gadā), iestudēta arī amatier-teātros — Zaļeniekos, Madonā, Smiltēnē.

Vizuālo darbu autori

- **Edgars Vinters** — par piecu gleznu reproducēšanu, iekļaujot pilnmetrāžas filmā "Wallander: The Dogs of Riga", zīmējumu un akvareļu reproducēšanu Ojāra Spārīša sastādītajā grāmatā "Es vēlos mājās pārnākt. Edgars Vinters. Karavīra zīmējumi", par darbu raidīšanu LTV un vairākkārtēju gleznu tālākpārdošanu Latvijas lielākajās mākslas galerijās.
- **Aija Zariņa** — par darbu publicēšanu Helēnas Demakovas sastādītajā grāmatā "Patība: Personības ceļš uz laikmetīgo mākslu — Padomju Latvijas 60—80.gadi", publicēšanu internetā, par darbu raidīšanu Latvijas televīzijā raidījumā "100g kultūras", par darbu tālākpārdošanu, par darbu izmantojumu reproducēšanai un publicēšanai Francijā, Lietuvā.

- **Laima Eglīte** — par darbu reproducēšanu DVD "Personības. Laiks. Vide" (mācību līdzeklis literatūrā), reproducēšanu uz atklātnēm, reproducēšanu CD "Mūzika kabatā", izmantojumu reproducēšanai un kopēšanai Francijā.

Muzikālo darbu autori

- **Lauris Reiniks** — par dziesmu "Es skrienu" (tulkojumos — *Ma jooks en* (igauņu val.), *Aš bēgu* (lietuviešu val.), *Я бегу* (krievu val.), *Correrò da te* (Itāļu val.), *Ich Renne* (vācu val.), *Koşuyorum* (turku val.), *Je Cours* (franču val.), *I will run* (angļu v.) kā visvairāk izpildīto muzikālo darbu radio, televīzijā, koncertos.
- **Renārs Kaupers, Kaspars Roga, Jānis Jubalts, Māris Mihelsons** — par dziesmu "Gara diena" kā visvairāk izpildīto muzikālo darbu radio, televīzijā, koncertos.
- **Marats Ogleznevs** — par dziesmu "Dzīve izdodas" kā visvairāk izpildīto muzikālo darbu radio, televīzijā, koncertos.
- **Kristaps Pētersons** — par simfonisko miniatūru "Šahs" kā visvairāk skanējušo akadēmiskās mūzikas skaņdarbu Latvijā un ārzemēs.
- **Imants Mežaraups** — par darbu stīgu orķestrim "Musica Arcuata" kā visvairāk skanējušo akadēmiskās mūzikas skaņdarbu Latvijā un ārzemēs.

Jaunie MK noteikumi par tukšo materiālo nesēju

Ir stājušies spēkā grozījumi (2012.gada 1.novembrī) Ministru Kabineta noteikumos Nr.321 "Noteikumi par tukšo materiālo nesēju un reproducēšanai izmantojamo iekārtu atlidzības lielumu un tās iekasēšanas, atmaksāšanas, sadales un izmaksas kārtību". Saskaņā ar grozījumiem turpmāk nesēja atlidzība būs jāmaksā par zibatmiņām, CD un DVD diskiem, kā arī par visa veida datoriem.

Minētos grozījumus Ministru Kabinets pieņēma pēc Satversmes tiesas sprieduma, ar kuru nesēju regulējošie noteikumi atzīti par neatbilstošiem Satversmei attiecībā uz to, ka autoriem nav paredzētas tiesības saņemt atlidzību par aktuālajiem datu nesējiem. Atbilstoši grozījumiem no 2012.gada 1.novembra nesēja atlidzība jāmaksā par zibatmiņām un datoriem, kas iepriekš nesēju sarakstā nebija iekļauti, tajā pašā laikā nesēja atlidzība vairs nav jāmaksā par minidiskiem, audiokasetēm, videokasetēm, CD un DVD rakstītājiem, audiomagnetofoniem, video-magnetofoniem un citām iekārtām, kas savukārt noteikumos bija iekļauti.

Praktiski tas nozīmē to, ka, — lai gan Ministru Kabinets ir izpildījis Satversmes tiesas spriedumā noteikto un pilnveidojis apstrīdētās normās ietvertos nesēju un iekārtu sarakstu, šīs pilnveidošanas rezultātā iekārtu klāsts ir papildināts tikai ar datoriem un zibatmiņām, bet nav papildināts ar viedtālruniem vai datoru ārējiem cietajiem diskiem, kurus autoru darbu kopēšanai izmanto nozīmīgs skaits Latvijas iedzīvotāju. Tāpat līdztekus noteikumos iekļautā nesēju un iekārtu saraksta papildināšanai no tā ir tikusi izslēgta liela daļa ar iepriekš tajā iekļautajām iekārtām, kuru tiešais mērķis ir autoru darbu kopēšana. Lai gan pirms grozījumu izstrādes Kultūras ministrija veica pētījumu, kura ietvaros tika analizēts, kādus nesējus un iekārtas Latvijas iedzīvotāji izmanto darbu reproducēšanā, tomēr jāatzīst, ka šī pētījuma rezultāti ir tikusi kļūdaini interpretēti, kā rezultātā izdarīti secinājumi par it kā nelielo Latvijas iedzīvotāju skaitu, kuri faktiski reproducē autoru darbus. Visādā ziņā šobrīd var atzīt, ka to iekārtu skaits un klāsts, par kurām Latvijā jāmaksā nesēja atlidzība,

ir šaurākais visā Eiropas Savienībā. Ņemot vērā šos apstākļus, kā arī faktu, ka līdztekus ir ticis mainīts arī nesēja atlidzības apmērs CD un DVD matricām (no fiksētas likmes uz proporcionālo likmi no attiecīgā datu nesēja cenas), šobrīd ir grūti prognozēt, kā attiecīgās izmaiņas ietekmēs kopējo iekasētās nesēja atlidzības lielumu. □

*Imants Belogrīvs
Juridiskās nodaļas vadītājs*

Publiskais patapinājums nāves punktā?

Laikā, kad šī avīze nonāks pie lasītājiem, autori, kā tas ir ierasts decembra beigās, jau būs saņēmuši publiskā patapinājuma atlidzību. Banku kontos ienākusi nauda vairumam būs nedaudz mazāka nekā pērn, un par to nav jābrīnās, jo kopumā sadalei atvēlētā summa ir sasniegusi kārtējo negatīvo rekordu.

Par 2011.gada patapinājumu Latvijas valsts, pašvaldību, arvasinātu publisku personu un privātpersonu bibliotēkās autoriem un blakustiesību īpašniekiem kopumā sadalīti un izmaksāti Ls 60 076, 61 — mazākā summa, kopš biedrība sāka administrēt šo tiesību veidu. Šāda samazinājuma iemesli ne reizi vien jau mūsu lasītājiem ir kļāstīti, un tos nav nepieciešams atkārtot. Iepriekšējā avīzes numurā minējām, ka maija sākumā Kultūras ministrija un literatūras nozares pārstāvji kopīgi sagatavoja stratēģiju, kas paredzēja atgriezties pie pirmskrīzes atlidzības apjoma — tātad divkārtot publiskā patapinājuma atlidzības procentu likmi, no kā izrietētu arī pašas atlidzības palielināšanās. Saņemot šo iedvesmojošo ziņu, AKKA/LAA vērsās pie Kultūras ministrijas ar aicinājumu nekavēties ar deklarētās iecerces īstenošanai nepieciešamo Ministru

kabineta noteikumu grozījumu un budžeta pieprasījuma sagatavošanu, kas ļautu autoriem jau nākamgad saņemt pienācīgu atlidzību. Savā atbildē ministrija vēstīja, ka izvērtē patapinājuma atlidzības lieluma palielināšanas iespējas un analizē šādu izmaiņu ietekmi uz valsts budžetu. Cerības sagaidīt pozitīvas izmaiņas jau nākamgad tomēr nav piepildījušās. Par to liecina fakts, ka 2013. gada valsts budžetā patapinājuma atlidzībai paredzēti Ls 85 424 — summa, kas ir identiska šogad saņemtajai, pirms no tās atskaitīti administratīvie izdevumi. Vai no tā izdarāmi kādi secinājumi? Vismaz viens pilnīgi noteikti, — proti, tikai ar stratēģiju izziņošanu un paziņojumiem nepietiek. Nav noliedzams, ka Kultūras ministrijas un autoru panāktā vienošanās ir būtisks solis uz priekšu, taču, lai sasniegtu uzstādīto mērķi, autori ne mīklā nedrīkst zaudēt neatlaidību — par savām tiesībām un interesēm ministrijai ir jāatgādina līdz brīdim, kad patapinājuma atlidzības likme tiešām tiek paaugstināta. Bez šādas uzstājības formālie izvērtējumi un analīzes var vilkties garumā, autoru atlidzībai paliekot iepriekšējā līmenī vai sasniedzot vēl vienu samazinājuma rekordu. Jau norīkūšās sadales izvērtējums būs atro-

dams nākamajā avīzes numurā, taču jau tagad varam ziņot, ka ir turpinājusies tendence ar katru gadu iegūt aizvien precīzākus sadalei nepieciešamos darbu izsnieguma datus. Par 2011.gadu tie ir apkopoti 101 bibliotēkā un bibliotēkas filiālē. Pēc ilgāka pārtraukuma statistiskajā izpētē atkal ir iekļautas ziņas arī no mazākām lauku bibliotēkām, un salīdzinājumā ar pagājušo gadu reģistrēto izsniegumu skaits ir pieaudzis par 121 723, sasniedzot 592703 izsniegumus. Tik daudz lasīts Latvijas bibliotēkās. Vismaz kāds iemesls priekam, kaut arī autori par šo prieku saņem niecīgu aldziņu. □

*Reinis Norkārklis
AKKA/LAA Publiskā patapinājuma
nodaļas vadītājs*

Autortiesību likuma aktualitātes

Jau kopš 2012.gada 28.maija Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā notiek debates par to, kas būtu uzlabojams Autortiesību likumā. Kopš Nacionālās apvienības deputātu grozījumu iesniegšanas AKKA/LAA speciālisti ir spējuši Saeimas komisijas locekļiem, Kultūras ministrijas pārstāvjiem un citiem dalībniekiem pierādīt, ka mūsu autortiesību sistēma nav skatāma atrauti no starptautiskajām autoru tiesībām. Tika skaidrots, ka radio atskaņošana ir tāds pats publisks izpildījums kā jebkurš cits, ka pasākums ar apzīmējumu "labdarība" ne vienmēr realizē labdarības mērķus u.c.

Tomēr cīņa nav galā ne tikai par autoru tiesībām, bet arī par viņu tiesībām apvienoties neatkarīgās biedrībās un pieņemt lēmumus patstāvīgi, bez valsts iejaukšanās. Šobrīd AKKA/LAA aizstāv autoru intereses, izsakot viedokli par priekšlikumiem pirms to pieņemšanas otrajā, priekšpēdējā lasījumā. Kādi tad ir līdzšinējie ieguvumi un kādas ir prognozes?

Par publisko izpildījumu

Attiecībā uz publiskā izpildījuma definīciju tika piedāvātas daudzas jaunas definīcijas, tāpēc iesaistītajām pusēm bija nepieciešams izstrādāt definīcijas kompromisa redakciju. Puses vienojās, ka publiskais izpildījums ir gan priekšnesums, gan jebkura veida atskaņojums (arī radio), kas paredzēts vairākiem ar atskaņojuma veicēju personiski nesaistītiem sabiedrības locekļiem. Lai arī AKKA/LAA norādīja, ka šāda definīcija ir plašāk interpretējama nekā aktuālā "ārpus ierastā ģimenes loka", puses vienojās, ka pie šāda regulējuma AKKA/LAA būs katrā individuālā gadījumā jāizvērtē, vai izpildījums atbilst publiskā izpildījuma definīcijā noteiktajiem kritērijiem, un strīdu gadījumā definīcijas interpretāciju sniegs tiesa. Ņemot vērā, ka līdz šim licences netika prasītas ne par kāzām, ne ģimenes un draugu pasākumiem, tad paredzams, ka lielas izmaiņas pēc grozījumiem attiecībā uz licencējamajām vietām nebūs.

Par autora atlidzību

Šobrīd grozījumu priekšlikumu iesniedzēji vēlas, lai, nosakot autora atlidzību, mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija vadītos tikai no mantiska rakstura labuma, ko gūst darbu izmantotājs, tas ir — darba izmantošanas mērķa, apjoma, veida, finansilā ieguldījuma darba izveidē u.tml. kritērijiem. AKKA/LAA eksperti vispirms norādīja, ka šis priekšlikums iejaucas autora tiesībās

pašam būt noteicējam par savu darbu lietojuma atļaušanu. AKKA/LAA pieredze liecina, ka daudzi pasākumi nav orientēti uz tiešu mantiskā labuma gūšanu, bet gan, piemēram, partijas prestiža celšanu vai kāda uzņēmuma zīmola vērtības celšanu, vai līdzīgiem gadījumiem. Tā, Rīgas Domes pasākumos Daugavas krastmalā, kuri izmaksā desmitiem tūkstošu, arī nav konstatējams tiešs mantiska rakstura labums, taču tādējādi gan Rīgas Dome ceļ savu reitingu pirms vēlēšanām, gan nopelna visi citi pasākuma rīkošanā iesaistītie dienesti un personas. Jāpiebilst, ka, izstrādājot tarifus, AKKA/LAA ņem vērā arī to, vai pasākums ir ar biļetēm vai tas ir bezmaksas, cik daudz cilvēku to apmeklē u.c. kritērijus. Grozījumu priekšlikumā norādīts, ka, nosakot atlidzību par darba izmantošanu, organizācijai jāņem vērā darba radišānā ieguldītie finanšu līdzekļi. Tas, protams, nav adekvāti,

jāapstiprina jauni sadales noteikumi gada vidū vai beigās. Tāpat ir ar priekšlikumu uzlikt par pienākumu mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām sasaukt kopsapulci reizi gadā. Racionāla pamata veidot speciālu regulējumu sapulces sasaukšanai nav, īpaši ņemot vērā, ka Biedrību un nodibinājumu likumā jau noteikts kopsapulču biežums. Kā iepriekšējā pieredze liecina — ja autoru kopsapulces kvorums netiek savākts pat reizi trijos gados, tad diez vai autoriem atradīsies laiks uz tām nākt katru gadu. Toties ik gadu būs jāsauc atkārtota kopsapulce, tā tērējot autoru līdzekļus. Papildus minētajam Kultūras ministrija uzstāj uz grozījumu, ka tās pārstāvim ir jāpiedalās mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas padomes sēdē! AKKA/LAA eksperti atkārtoti uzsvēra un turpina norādīt, ka šādā gadījumā Kultūras

ministrijai, kas ir arī kapitāla daļu turētāja kapitālsabiedrībā, kuras ir nozīmīgi autoru darbu izmantotāji, būs iespēja iegūt informāciju par saviem konkurentiem. Dalība sēdēs nav normāla, jo faktiski kolektīvā pārvaldījuma organizācijai zūd iespējas pilnvērtīgi aizstāvēt sevis pārstāvēto autoru intereses gūt maksimālu labumu par viņu darbu izmantošanu. Attiecībā uz grozījumiem par mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas uzraudzību jāpiebilst, ka šobrīd Eiropas Savienībā tiek izstrādāta direktīva, kura regulēs mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma

jo tikai tāpēc, ka, piemēram, dziesmas uzrakstīšanai teorētiski ir nepieciešama vienīgi pildspalva, tās mērķauditorijas sasniegšanai var būt nepieciešami izglītības, ierakstu studijas un mārketinga izdevumi vairāku tūkstošu vērtībā. Vēl joprojām ir virkne jautājumu, kuros nav sasniegts kompromiss, it īpaši tie, kuri attiecas uz **mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas** darbības regulējumu. Piemēram, grozījumu priekšlikumos iekļauts AKKA/LAA pienākums katru gadu apstiprināt iekasētās autoratlidzības sadales noteikumus. Kā norādījusi AKKA/LAA, šāds papildus regulējums ieguvumu nerada, jo AKKA/LAA sadales noteikumus nemaina ik gadu, taču var rasties nepieciešamība, ka līdz tam nebijušam darbu izmantojumam

organizāciju uzraudzību visās ES dalībvalstīs. AKKA/LAA ieskatā būtu adekvāti sagaidīt visām Eiropas Savienības dalībvalstīm saistošus un direktīvas ietvaros noteiktus mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju uzraudzības principus un prasības, lai Latvija atkal nenonāktu situācijā, kurā Latvijas Republikā dibinātajām organizācijām tiek noteikts lielāks administratīvais slogs nekā citu valstu mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, kuras darbojas vienotā tirgus ietvaros Eiropas Savienībā, un tiek pārkāpta valsts un starptautiskā likumdošana. □

*Reinis Brīģis
AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciālists*

AKKA/LAA kopsapulce un kāpēc tajā piedalīties

Kārtējā AKKA/LAA autoru kopsapulce notiks 2013.gadā. Kopsapulce ir organizācijas galvenā lēmēj institūcija, kas lemj par svarīgākajiem jautājumiem. Tā pieņem grozījumus organizācijas galvenajā dokumentā — statūtos, ievēl autoru padomi un tās priekšsēdētāju. Padome savukārt kopsapulci starplaikā vada AKKA/LAA, nosaka organizācijas stratēģiju un pieņem citus nozīmīgus lēmumus.

Kopsapulcē var piedalīties ikviens autors, kurš ir noslēdzis līgumu ar AKKA/LAA un kļuvis par organizācijas biedru. Dalība, protams, nav obligāta, bet autoram nepiedalīties

veidotas organizācijas vadības, proti, katram no mums ir iespēja uzņemties atbildību par organizācijas darbību un nākotni. Un, ja vēlas un pārējie viņam uzticas, — arī tiesības pašam tapt ievēlētam padomē. AKKA/LAA padome, kā tika minēts, lemj par būtiskākajiem organizācijas jautājumiem koleģiāli — deviņu padomes locekļu sastāvā. Saskaņā ar AKKA/LAA statūtiem padome realizē biedrības stratēģiju, organizē kopsapulci un savu lēmumu izpildi, apstiprina gada budžetu, uzrauga izpilddirektora darbību. Padome pieņem lēmumus tādos jautājumos kā dārgu pamatlīdzekļu iegāde biedrības darbības nodrošināšanai, apstiprina gada pārskatu, AKKA/LAA

tarifus, apstiprina biedrības simboliku, nosaka padomes, prezidenta un izpilddirektora atlīdzību, kā arī risina jebkurus citus jautājumus, kuri nav kopsapulces vai izpilddirektora kompetencē. Ja vēlaties kļūt par organizācijas biedru, sūtiet ziņu uz e-pastu: info@akka-laa.lv, un jums tiks nosūtīta

ta iestāšanās veidlapa un pārējā nepieciešamā informācija. Iestājoties biedrībā, katru gadu jāmaksā biedra nauda šādā apmērā: ja gada ienākumi ir līdz 100Ls — 1 lats, līdz 500 Ls — 2

Ja vēlaties kļūt par organizācijas biedru, sūtiet ziņu uz e-pastu: info@akka-laa.lv

AKKA/LAA biedru kopsapulcē ir tas pats, kas teikt: "Es uzticos pārējiem kopsapulces dalībniekiem un man nebūs pretenziju pret viņu ievēlēto AKKA/LAA padomi un tās lēmumiem." Prakse rāda, ka daži autori bieži labprāt kritizē AKKA/LAA darbību, taču paši nav tās biedri vai, būdami biedri, gadiem nav nākuši ne uz kopsapulcēm, ne izteikuši kaut nelielu ierosinājumu AKKA/LAA padomei par kādu tās kompetences jautājumu. Lai jebkādam autora kritikai būtu pamats, pašam autoram arī jāuzņem atbildība par savas organizācijas vadību un jāpiedalās būtiskāko lēmumu pieņemšanā. Turklāt, lai autoram būtu sajūta, ka viņa intereses AKKA/LAA autoru padomē tiešām ir pārstāvētas, viņš var izvirzīt kompetentus pārstāvjus autoru padomē, pie kuriem vēlāk varēs vērsties ar savu problēmu, priekšlikumu, konsultāciju. AKKA/LAA vadība neatšķiras no jebkuras citas demokrātiski

Autortiesību bezgalības balvas ieguvējs dramaturgs Harijs Gulbis

lati, līdz 1000 Ls — 3 lati, līdz 10 000 Ls — 5 lati. Ar biedru uzņemšanas kārtību ir iespējams iepazīties AKKA/LAA mājas lapā.

Aicinām autorus kļūt par autoru biedrības biedriem

Aicinām autorus kļūt par autoru biedrības biedriem, jo tikai paši autori var noteikt gan AKKA/LAA svarīgākos lēmumus, gan, uzņemoties atbildību un biedrības vadību, veidot sabiedrības attieksmi pret to! □

Reinis Briģis

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciālists

Simbolisks video par Lauri Reiniku — spoguļattēla b ezgalība, gluži kā viņa dziesma "Es skrienu", kas tulkota daudzās valodās

Autoratlīdzības administrēšanas izdevumi

Autoru biedrībai tāpat kā jebkuram citam uzņēmumam jāplāno ieņēmumi un izdevumi, lai nodrošinātu savu darbību. Biedrības izdevumus apmaksā ar atskaitījumiem no biedrības iekasētās atlīdzības. Šie izdevumi saskaņā ar līgumiem, kas noslēgti ar autoriem, nedrīkst pārsniegt 25%, tomēr līdz šim vidējie administrēšanas atskaitījumi bijuši no 18% līdz 21%.

Administrēšanas atskaitījumi

No šiem atskaitījumiem organizācija nodrošina savu darbību — tādat autoru biedrības uzturēšanas izdevumus sedz paši autori. Administrēšanas atskaitījumi dažādiem darbu izmantošanas veidiem nav vienādi. Tie atkarīgi no daudziem faktoriem: piemēram, cik darbinieku un biedrības nodaļu iesaistīti licencēšanas darbā, cik apjomīgas ir darbu izmantojuma atskaites, cik darbiniekiem jāstrādā, lai šo dokumentāciju apstrādātu sadales vajadzībām, cik autoriem gala rezultātā tiks aprēķināti nodokļi un izmaksāta atlīdzība, cik tiesību īpašniekiem atlīdzība tiks pārskaitīta uz ārvalstu autoru organizācijām, vai bijuši tiesvedības izdevumi un tā joprojām. Nevar arī pilnīgi droši apgalvot, ka, piemēram, viena autora viena darba izmantošanai licences izsniegšana, atlīdzības iekasēšana un izmaksa būs daudzārt lētāka nekā licence liela autoru skaita un liela darbu skaita izmantojumam. Iespējams, ka kolektīvā licence izsniegta bez sarežģījumiem, bet, lai izsniegtu licenci viena darba izmantošanai, — notikušas daudzkārtējas sarunas, iesaistīts juridiskais dienests, dokumentācijas nodaļas darbinieki vai vēl kādi palīgspēki. Neapstrīdami, ka lielākās autoratlīdzības saņēmēji administrēšanas izdevumiem biedrībai atstāj krietni lielāku naudu nekā tie autori, kuru darbs izmantots reizi vai pāris reizi. Tā, piemēram, Raimonds Pauls tajās reizēs, kad iegriežas biedrībā vai piezvana, mēdz mūdrīgi apvaicāties, kā tad klājas viņa uzturētajam kantorim. Un viņam ir liela taisnība. Kolektīvais pārvaldījums ir solidārs pasākums un objektīvi ir tā, ka autori, kuru ienākumi ir mazi, paši no savas atlīdzības nemaz nevar nosegt izdevumus savu darbu administrēšanai, tas notiek uz *grandu* rēķina. Tajā pašā laikā neviens nevar paredzēt, kas

notiks pēc laika, jo lomas mēdz mainīties. Iespējamo iekasētās autoratlīdzības apjomu plāno katra licencējošā vai atlīdzību iekasējošā nodaļa, balstoties uz iepriekšējo gadu pieredzi un pieejamo informāciju par nākošo gada koncertiem, sarīkojumiem un pasākumiem, sociālo norišu tendencēm un citiem apsvērumiem. Savukārt autoru kopsapulces deleģētā autoru padome seko līdz līdzekļu izlietojumam, kā arī nosaka to, cik naudas biedrība drīkst tērēt, — apstiprina administrēšanas atskaitījumu procentus, kā arī analizē ieņēmumu un izdevumu tāmi, nepieciešamības gadījumā to koriģējot. Autoru biedrības struktūrā ir divas nodaļas — Nesēju nodaļa un Publiskā patarīnājuma nodaļa, kas strādā ne vien autortiesību,

Kadrs no intervijas ar ABB laureātiem Prātu Vētru, kurā Renārs Kaupers ar interneta palīdzību stāsta par dziesmas "Gara diena" tapšanu

Autoru padome seko līdz līdzekļu izlietojumam

bet arī blakustiesību īpašnieku vārdā un labā. Šīs nodaļas no iekasētās atlīdzības neietur fiksētu administrēšanas procentu. Abām nodaļām blakustiesību organizācijas kopā ar AKKA/LAA decembra sākumā apstiprina izdevumu tāmi nākošajam gadam, saskaņā ar kuru tad tās darbojas.

Darbinieku atalgojums

Kā raksturīgi jebkuram neražojošam uzņēmumam, lielākos autoru biedrības izdevumus — apmēram divas trešdaļas no kopējiem izdevumiem — veido darba algas kopā ar nodokļiem un sociālās apdrošināšanas maksājumiem, kas savukārt ir apmēram ceturtā daļa no darba algu apjoma un nākam klāt. Tā kā autoru organizāciju darbiniekus nekur neapmāca, izņemot pašu biedrību un starptautiskos seminārus un konferences, tad katrs darbinieks ir vērtība, jo katrā darbi-

niekā ieguldīts liels darbs un arī līdzekļi. Darbs autortiesību organizācijā prasa uzmanību, pacietību, specifiskas zināšanas, precizitāti un spēju sadzīvot ar ikdienas stresa situācijām, tāpēc autoru biedrība saviem darbiniekiem cenšas nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu. Pozitīvi vērtējam to, ka biedrībā kadru mainība ir reta parādība, bet tie darbinieki, kuri izvēlas mainīt darba vietu, saņem patiešām ļoti labus darba un algas piedāvājumus.

Juridiskie pakalpojumi

Juridisko pakalpojumu apmaksa, kurā ietilpst arī debitoru parādu piedziņa, veido otru lielāko izdevumu daļu. AKKA/LAA piedalās daudzos tiesu procesos. Tie ir ilgstoši un tajos iesaistīti Latvijas juristi, kuri specializējas intelektuālā īpašuma lietās. Ja sarunu iespējas ir izsmeltas, diemžēl nav citas iespējas kā vien tiesvedība, lai vērstos pret licenču neņēmējiem un autoratlīdzības nemaksātājiem. Katra tiesvedība izmaksā zināmu summu, taču, tiesvedībai beidzoties, ir ne tikai mantiski ieguvumi, — sāk arī veidoties tiesu prakse autortiesību lietās, kas atvieglo katru nākošo tiesu lietu.

Komunālie pakalpojumi un īpašums

Biedrībai pieder simtgadīga ēka, saimniecības novietnes un pagalmi, par kuriem jātur nemitīga rūpe. Tā kā biedrība savus izdevumus plāno atbilstoši paredzamiem ieņēmumiem, tad piesardzīgu ieņēmumu prognožu gadījumā nekādi telpu un fasādes remontu, notekcauruļu nomaiņa un citi darbi, kas prasa lielākus līdzekļus, netiek paredzēti. Taču skaidrs, ka zālājs ir jāpļauj, puķes jāravē, sēta jāatjauno, kanalizācija jāsalabo, piloši krāni jānomaina. Apkures jautājumu jau sākotnēji veiksmīgi atrisinājam, ieviejojot autonomās apkures katlu, kas ir gan ievērojami lētāki, gan tajā pašā laikā — siltāki. Īpašums ir arī apdrošināts pret visiem iespējamajiem riskiem, par to tiek maksāts īpašuma nodoklis. Jāatgādina, ka viss, kas atrodas autoru biedrības rīcībā, pieder autoriem, kuri ir biedrības biedri.

Kancelejas un saimniecības preču, sakaru pakalpojumi, informācijas izpēte u.tml.

Ir lietas un pakalpojumi, bez kuriem tāpat nav iedomājama biroja darbība. Ir nepieciešams papīrs un rakstāmriki, slotas un liekšķeres, avīzes un žurnāli. Darbs nav iedomājams bez telefona sakariem. Informācijas izpēte ietilpst statistikas pētījumi, mediju analīze, kā arī programmu ieguve, —

CISAC Radio un televīzijas tehniskā komisija

No 2012.gada 26.oktobra līdz 2.novembrim Santjago kopā ar AKKA/LAA izpilddirektori Inesi Pakloni piedalījies ikgadējā Starptautiskās Autoru un komponistu biedrību konfederācijas (CISAC) Radio un televīzijas tehniskajā komitejā.

Konferencē pirmie uzstājās pasaulē vispopulārākās meklētāj-programmas Google pārstāvji: juristes Sāra Mārstonas un Karola Vaskeza iepazīstināja ar Google ieviesto autoru darbu identificēšanas sistēmu YouTube platformā. Katru minūti YouTube tiek augšupielādētas 72 stundas saturs. Pēc interneta enciklopēdijas Vikipēdija sniegtajām ziņām 2009.gadā 96,7% no visiem Google ieņēmumiem jeb 22,89 miljardi USD bija reklāmas ieņēmumi. Ņemot vērā, ka lielu daļu no Google piederošās YouTube platformas saturs veido autortiesību aizsargāti darbi, ciniska bija neslēptā Google pozīcija, ka par tik necīgiem repertuāru, kāds amerikāņu ieskatā ir, piemēram, AKKA/LAA pārstāvētais Latvijas autoru dziesmu klāsts, Google pat neplāno noslēgt licences līgumus un maksāt autoriem pienākošos autoratlīdzību. Salīdzinot Latviju pat ar iedzīvotāju skaita ziņā divreiz lielāku valsti —

2009.gadā 96,7% no visiem Google ieņēmumiem jeb 22,89 miljardi USD bija reklāmas ieņēmumi

Horvātiju, kur pie tam atrodas viens no Google reklāmas pārdošanas birojiem ar mērķi tirgot reklāmu tieši Horvātijas iedzīvotājiem, Horvātijas autoru organizācijas HDS—ZAMP pārstāvis saņēma nepārprotamu atbildi, ka patlaban Google ar viņiem neslēgs licences līgumu, jo Google nepelnot naudu par horvātu autoru autortiesību aizsargāto darbu izmantojumu savās platformās, kuri turklāt atrodas serverī ASV. Ja HDS—ZAMP pārstāvētajiem autoriem ir kādas pretenzijas par konkrētiem darbiem, Google apliecināja savu gatavību šādu autoru darbus vienmēr izņemt laukā no YouTube platformas. Neskatoties uz to, ka YouTube platforma ir licencēta pasaules lielākajās valstīs attiecībā uz šo valstu teritorijām, patlaban kopumā autoru organizācijas atrodas sliktākās pozīcijās un tikmēr Google turpina gūt reklāmas ieņēmumus, nemaksājot visiem autoriem pienākošos atbilstošu autoratlīdzību. Argentīnas autoru organizācijas SADAIC licencēšanas nodaļas vadītājs Eduards Falkone konferences dalībniekus iepazīstināja ar savu globālo pētījumu par 2010.gadā visā pasaulē autoru organizāciju iekasēto autoratlīdzību par muzikālu darbu

izmantojumu radio, TV un kabeļtelevīzijās, vērtējot gan faktiski iekasēto autoratlīdzību, gan potenciālo attiecīgā reģiona tirgu. 2010.gadā šī pētījuma pirmajā vietā bija Dānija, kur autoru organizācijas KODA faktiski savāktās autoratlīdzības apjoms bija gandrīz identisks ar potenciāli iespējamo autoratlīdzības iekasējumu, kas ir ārkārtīgi labs un uzteicams darba rezultāts. Austrijas autoru organizācijas AKM juridiskās nodaļas pārstāve Ingrida Polaka analizēja jautājumu, vai nemateriālas preces, kā, piemēram, mp3 failus vai programmatūru ir iespējams legāli pārdot tieši tāpat kā jebkuru citu materiālu preci, ņemot vērā jaunāko Eiropas Savienības Tiesas praksi lietā UsedSoft vs. Oracle un ASV tiesu praksi lietā Capitol Records vs. ReDigi Inc., kur tiesa vēl nav pieņēmusi gala lēmumu. Ļoti interesants un aktuāls bija Dānijas autoru organizācijas KODA Juridiskās nodaļas vadītāja Jākoba Hutela pētījums par pēdējo gadu atšķirīgo tiesu praksi ASV, Francijā, Japānā un citās valstīs, kur, izmantojot tā saukto mākoņa servisu (Cloud Service) jeb mākoņskaitļošanas pakalpojumu, lietotājiem par maksu vai par brīvu tiek piedāvāta iespēja tiešraidē skatīties televīzijas programmas vai retranslētos televīzijas kanālus no citām valstīm vai pat iespēja ierakstīt sev privātai lietošanai televīzijas programmās ietvertos autoru darbus. Faktiski mākoņskaitļošanas pakalpojums, neatkarīgi no tā izstrādātāja, nodrošina nevainojamu straumēšanas piekļuvi visa veida digitālajam saturam dažādās elektroniskajās ierīcēs. Turklāt šī pakalpojuma lietotāji bez atsevišķu palīgierīču iegādes var baudīt iespēju skatīties digitāli pieejamo saturu “trīs ekrānos” — Android viedtālrunos, datoros un jaunāko modeļu televizoros. Ņemot vērā globālo mākoņskaitļošanas pakalpojumu izplatību, tehniskās komitejas laikā notika aktīva paneldiskusija par šī pakalpojuma administrēšanas un licencēšanas dažādajiem juridiskajiem aspektiem, tai skaitā, par autoru ekskluzīvajām tiesībām lemt par savu darbu reproducēšanu un izplatīšanu. □

Ance Krastiņa
AKKA/LAA Audiovizuālo darbu nodaļas un
Raidorganizāciju nodaļas vadītāja

Sadalītā atlīdzība 2012.gadā

Procesa raksturotājs	No gada sākuma
Sadalītās atlīdzības lielums pa tiesību veidiem kopā:	4 433 606,55
Publiskais izpildījums — muzikālie darbi	859 498,89
Publiskais izpildījums — horeogrāfiskie darbi	65 728,93
Radio, raidīšana — muzikālie darbi	114 637,81
Reģionālie radio, raidīšana — muzikālie darbi	11 306,87
Komercriado, raidīšana — muzikālie darbi	35 936,53
Reproducēšana — muzikālie darbi	46 668,38
Teātri, publiskais izpildījums — dramatiskie darbi	129 485,30
Reproducēšana — vizuālās mākslas darbi	6 643,66
Tālākpārdošana — vizuālās mākslas darbi	6 158,29
No ārzemju organizācijām — muzikālie darbi	46 622,12
No ārzemju organizācijām — dramatiskie darbi	6 916,95
Publiskais izpildījums — audiovizuālie darbi	20 741,74
Reproducēšana — audiovizuālie darbi	97,45
Izdevniecības — literārie darbi	17 242,86
No ārzemju organizācijām — vizuālās mākslas darbi	24 567,99
Nepieprasītā atlīdzība	8 988,57
Televīzija, raidīšana — muzikālie darbi	40 274,09
Televīzija, raidīšana — literārie darbi	397,81
Televīzija, raidīšana — horeogrāfiskie darbi	168,19
Televīzija, raidīšana — dramatiskie darbi	8 234,16
Televīzija, reproducēšana — dramatiskie darbi	1 254,92
Reproducēšana — literārie darbi	19,89
Nesēja atlīdzība	12 988,80
Nesēja atlīdzība — muzikālie darbi	76 613,97
Nesēja atlīdzība — literārie darbi	414,26
Nesēja atlīdzība — dramatiskie darbi	8 485,73
Nesēja atlīdzība — horeogrāfiskie darbi	1 183,40
Nesēja atlīdzība — vizuālās mākslas darbi	1 153,69
Nesēja atlīdzība — audiovizuālie darbi	15 387,59
Nesēja atlīdzība — audiovizuālie darbi reproducēšana	2 603,37
Publiskais izpildījums — literārie darbie	21 640,34
Komerctelevisijas, raidīšana — muzikālie darbi	211 764,94
Radio, raidīšana — literārie darbi	14 689,74
Kabeļtelevīzijas, retranslēšana — muzikālie darbi	34 169,49
Kabeļtelevīzijas, retranslēšana — vizuālās mākslas darbi	11 773,46
Kabeļtelevīzijas, retranslēšana — audiovizuālie darbi	74 054,24
Kabeļtelevīzijas, retranslēšana — literārie darbi	2 002,45
Kabeļtelevīzijas, retranslēšana — dramatiskie darbi	41 078,56
Kabeļtelevīzijas, retranslēšana — horeogrāfiskie darbi	5 612,37
Kabeļtelevīzijas, retranslēšana — rezerves fonds	18 303,22
Internets — literārie darbi	1 905,15
Ārzemju organizācijām (kabeļtelevīzijas, retranslēšana)	284 973,02
Ārzemju organizācijām (publiskais izpildījums, raidīšana)	2 004 277,89
Depozītprocenti	80 713,20
Publiskais patapinājums	59 344,27

Lielbritānijas PRS licencē Google Play mākoņdatēšanu

Autortiesību organizācija PRS izziņojusi, ka ir izsniegusi licenci Google par aizsargātu darbu izmantojumu tā saucamajos datu mākoņos. PRS izpilddirektors Roberts Aškrofts norādījis: “Google Play izmanto mākoņdatēšanu, lai radītu iespēju miljoniem lietotāju piekļūt milzīgam mūzikas katalogam no vairākām ierīcēm vienlaicīgi. Mēs priecājamies rast kopīgu valodu ar Google, lai veicinātu tiesisku mūzikas pieejamību un vēl vienu iespēju iepazīt mūsu autoru darbus”. □

Lielbritānijas autori iestājas pret autortiesību reformām

Britu komponistu, mūzikas un dziesmu autoru akadēmija (BASCA), kā arī Lielbritānijas Mūziķu Apvienība paudusi stingrus iebildumus autortiesību reformām Lielbritānijā. Tās iniciējis valsts pārvaldes Biznesa sekretariāta vadītājs Vinss Keibls ar mērķi radīt “lielāku saturs pieejamības brīvību”. Saskaņā ar šiem priekšlikumiem lietotāji drīkstēs citēšanai un parodiju veidošanai, kā arī personiskai lietošanai kopēt ar autortiesībām aizsargātus darbus bez tiesību īpašnieku piekrišanas. Lielbritānijas Mūziķu Apvienības ģenerālsekretārs Džons Smits uzsvēra, ka Lielbritānijā ir nepieciešama Eiropas valstīs pastāvošā tukšo nesēju atlīdzības sistēma, un norādīja, ka, “nepastāvēt taisnīgai kompensācijai par darbu kopēšanu personiskām vajadzībām, mūziķi un autori Lielbritānijā tiek nostādīti izteikti neizdevīgā stāvoklī”. □

SAMRO mudina Dienvidāfrikas mūziķus aizstāvēt savas tiesības

Dienvidāfrikas autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija (SAMRO) mudina valsts mūziķus pieprasīt atlīdzību par savu darbu izpildījumu ārzemēs. SAMRO starptautisko lietu departamenta vadītāja Kristīne Redija norādījusi: “Daudzi mūziķi, kas ceļo un mūziku izpilda ārzemēs, nezina, ka viņu interesēs ir par to informēt SAMRO. Dažkārt par šādām performancēm mēs uzzinām vienīgi no tradicionālajiem vai sociālajiem medijiem. Mēs skaidrojam saviem biedriem, ka savācam autoratlīdzību no autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām citās valstīs un nogādājam to autoriem, tomēr nepieciešams ieguldīt daudz darba šo zināšanu izplatīšanā”. □

Autoru biedrību pieredzes apmaiņas seminārs Budapeštā

Budapeštā 2012.gada 13. un 14.novembrī notika seminārs "Autoru biedrību labākā prakse publiskā izpildījuma administrēšanā", ko rīkoja Starptautiskā autoru un komponistu biedrību konfederācija CISAC.

Seminārā piedalījās vairāk nekā 40 pārstāvji no 27 autoru biedrībām. No AKKA/LAA seminārā piedalījās izpilddirektore vietniece, Dokumentācijas un sadales nodaļas vadītāja Anita Sosnovska un Muzikālo darbu nodaļas vadītāja Ināra Dombrovska. CISAC Austrumeiropas biroja direktors Mitko Čatalbaševs iepazīstināja ar reģiona autoru organizāciju publiskā izpildījuma licencēšanas un autoratlīdzības iekasēšanas rezultātiem un attīstības tendencēm. Īpaša uzmanība tika veltīta publiskā izpildījuma jēdziena saturu analīzei un kritērijiem, kādi jākonstatē, lai autoru darbu atskaņošana būtu atzīstama par darbu izmantojumu publiskā izpildījumā. CISAC Juridiskā departamenta direktors Gadi Orons iepazīstināja ar

Eiropas Savienības Tiesas spriedumos paustajām atziņām par publiskā izpildījuma jēdziena iztulkošanu un piemērošanu. Tika analizēts Eiropas Savienības Tiesas 2006.gada 7.decembra spriedums lietā C—306/05 par viesnīcas numuru kā publiskā izpildījuma vietu. Tāpat tika analizēts Eiropā plašu rezonansi guvušais Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 15.marta spriedums par aizsargātu fonogrammu atskaņošanu zobārsta kabinetā. Publiskā izpildījuma noteikšanai izmantojamo kritēriju piemērošanas aktualitāti apliecināja semināra dalībnieku aktivitāte debatēs pēc G.Orona priekšlasījuma. Diskutēts tika par skolu organizētiem koncertiem un par uzņēmumu piedāvātajiem orķestru pakalpojumiem saviesīgos pasākumos, korporatīvos pasākumos un liela mēroga privātajās svinībās. Anita Sosnovska pastāstīja par AKKA/LAA praksi skolu rīkoto koncertu licencēšanā, t.i., atestātu

izsniegšana pasākuma oficiālajā daļā ir mācību procesa sastāvdaļa, bet mūzikas izmantojumam diskotēkā tiek pieprasīta licences saņemšana. AKKA/LAA pieredzi semināra dalībnieki novērtēja atzinīgi. Savukārt mums nozīmīga bija atziņa, ka nav pamata ierobežot autoru tiesības saņemt atlīdzību gadījumos, kad uzņēmumu piedāvātajā pakalpojumā ietverti arī orķestru priekšnesumi. Semināra galvenā tēma bija kolektīvā pārvaldījuma prakse.

Savas valsts pieredzi prezentēja pārstāvji no Francijas autoru organizācijas SACEM, Itālijas organizācijas SIAE, Krievijas organizācijas RAO un Čehijas organizācijas OSA. Lai arī visas organizācijas administrēšanas procesus veic saskaņā ar vienotiem profesionālajiem standartiem, ziņojumos atspoguļotais katras valsts licencēšanas modelis ne tikai paplašināja semināra dalībnieku zināšanas, bet arī rosināja pārņemt labāko praksi kolektīvā pārvaldījuma jomā. □

*Ināra Dombrovska
Muzikālo darbu nodaļas vadītāja*

Īpaša uzmanība tika veltīta publiskā izpildījuma jēdzienam

CISAC Dramatisko, literāro un audiovizuālo darbu administrēšanas tehniskā komisija

No 2012.gada 11. līdz 14.septembrim atrados komandējumā Krakovā, kur piedalījies ikgadējā Starptautiskās Autoru un komponistu biedrību konfederācijas (CISAC) Dramatisko, literāro un audiovizuālo darbu tehniskajā komisijā.

Polijas autoru organizācijas ZAPA pārstāvji iepazīstināja ar audiovizuālo darbu, literāro un dramatisko darbu administrēšanas aktualitātēm, norādot, ka Polijā no 2005.gada ir spēkā jauna filmu finansēšanas sistēma, kuras ietvaros valsts jaunu filmu uzņemšanas finansējuma fondā cita finansējuma starpā iemaksā arī visas loteriju rīkotāju maksātās valsts nodevu likmes. Valstī ar 38 miljoniem iedzīvotāju 2011.gadā kopējais finansējums jaunu filmu uzņemšanai bija 20 miljoni EUR. Rezultātā katru gadu Polijā tiek uzņemtas 35 līdz 40 jaunas poļu un kopražojuma filmas. Jaunuzņemtas filmas ir ļoti populāras, piemēram, 2011.gadā kopumā 30% no visiem kinoteātru apmeklētājiem skatījās Polijā uzņemtas filmas. Teātru jomā Polijā patlaban aktuāls ir projekts "TV Theatre", kura ietvaros tiek tirgoti Polijas televīzijas padomju laikos veiktie

teātru izrāžu ieraksti, kā arī parādās pirmās interneta tiešraides (on—line) no teātriem. Pēdējo četru gadu laikā Polijā ir atklāti deviņi jauni teātri un ir ievērojami pieaudzis teātra producentu skaits no 156 producentiem 2009.gadā līdz 198 — 2011.gadā. Tāpat laba tendence ir iestudēt aizvien vairāk poļu oriģināldarbu, pieaug arī tādu jauniešu tudejumu skaits, kuru režisori paši ir arī lugas autori. Itālijas autoru organizācijas SIAE pārstāve Rita Skloki, analizējot arī mums aktuālu jautājumu, vai dramatiskais darbs var kļūt par audiovizuālu darbu, stāstīja, ka Itālijā viennozīmīgi tiek uzskatīts, ja vien dramatiskais darbs nav kā īpaši pārveidots, tas joprojām ir un paliek tas pats dramatiskais darbs un nepārvēršas par audiovizuālu darbu tikai tādēļ, ka ir mehāniski fiksēts audiovizuālā ierakstā. Aktuālā dramatisko un literāro darbu autoru problēma Polijā ir izskaužamā televīziju prakse uzspiest autoriem tā sauktos buy—out līgumus, ar kuriem autori visas savas autoru mantiskās tiesības par nesamērīgi

Parādās pirmās interneta tiešraides (on—line) no teātriem

mazu atlīdzību atdod televīzijām. CISAC pārstāvis Mitko Čatalbaševs stāstīja par jauniešiem dramatisko, literāro un audiovizuālo darbu autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma administrēšanā Centrālās un Austrumeiropas reģionā, informējot, ka ir nodibinātas divas jaunas audiovizuālo darbu autoru organizācijas — GAUIZ (Uzbekistāna) un DHER (Horvātija), kā arī dalījās pieredzē par Krievijā nodibināto Nikitas Mihalkova vadīto tukšā nesēja nodevas iekasēšanas, sadales un izmaksas organizāciju RUR (*Russian Union of Right—holders*). Aktuāls darbs patlaban ir noskaidrot, vai arī AKKA/LAA pārstāvētajiem filmu autoriem ir izredzes saņemt atlīdzību par savu Krievijas TV kanālos raidīto filmu kopēšanu privātām vajadzībām plašajā Krievijas Federācijas teritorijā. □

*Ance Krastiņa
AKKA/LAA Audiovizuālo darbu nodaļas un
Raidorganizāciju nodaļas vadītāja*

Vizuālo darbu administrēšana

AKKKA/LAA patlaban pārstāv ap 700 Latvijas vizuālās mākslas darbu autorus. Tie ir mākslinieki, fotogrāfi, tēlnieki un filmu mākslinieki. Biedrība ir noslēgusi arī starptautiskos pārstāvniecības līgumus ar 32 lielākajām ārzemju vizuālo autoru organizācijām, piemēram, Francijā, Vācijā, ASV, Krievijā, Austrālijā u.c. valstīs. Tas nozīmē, ka AKKA/LAA ir pilnvarota administrēt šo organizāciju pārstāvēto autoru darbu izmantojumu Latvijas teritorijā, savukārt ārzemēs attiecīgi tiek administrēti mūsu autoru darbi. AKKA/LAA ir EVA (Eiropas Vizuālo Autoru apvienības) un CISAC (Starptautiskā Autoru un komponistu biedrību konfederācija) biedre un strādā saskaņā ar CISAC profesionālajiem noteikumiem.

Vizuālo darbu autors var izvēlēties, vai viņš administrēs savas tiesības pats, t.i., izsniegs atļaujas un vienosies par savu darbu izmantošanu ar katru darbu lietotāju individuāli, vai noslēgs pilnvarojuma līgumu ar autoru biedrību par darbu kolektīvo pārvaldījumu. Šādā

līgumu. Autoru biedrība darbojas ne tikai kā starpnieks starp vizuālo darbu autoru un viņa darbu izmantotāju — tā arī pieņem pieteikumus no darbu izmantotājiem, izsniedz licences un iekasē atlīdzību. Lielākā daļa autoru un darbu izmantotāju ir sapratuši, ka šī sistēma viņiem ir izdevīga, jo autori saņem atlīdzību par viņu darbu dažādiem izmantojuma veidiem, bet darbu lietotāji var ātri saņemt viņiem nepieciešamo informāciju un licenci saskaņā ar konkrēti noteiktiem tarifiem. Noslēdzot līgumu ar AKKA/LAA, autora vārds nokļūst starptautiskajā autortiesību organizāciju datu bāzē un tādējādi ir iespēja saņemt atlīdzību no ārvalstīm par viņa darbu izmantošanu. Prieccē tas, ka aizvien vairāk mūsu autoru saņem atlīdzību no ārzemēm.

Kādas tiesības izmantotājam dod licence?

Licences tiek izsniegtas, pamatojoties uz darba izmantotāja iesniegto pieprasījumu, tikai konkrētai izmantojuma reizei un veidam. Piemēram, ja izdevējs vēlas izdot grāmatu un tajā publicēt fotogrāfa Gunāra Janaiša trīs fotogrāfijas, tad licence piešķir izdevējam tiesības reproducēt tieši šīs fotogrāfijas tikai šajā grāmatā un norādītajā eksemplāru skaitā. Licence nekādā gadījumā nedod atļauju izdevējam nodot šos darbus tieši vai netieši, pilnībā vai daļēji trešajai personai, darbu izmantot ēterā vai izstādīšanai pasākumos, izmantot teātra uzvedumos. Par šiem izman-

tojumā vizuālo darbu autors autoru biedrībai uztic savas tiesības izsniegt licences par darbu reproducēšanu, publicēšanu, raidīšanu ēterā, retranslēšanu, demonstrēšanu, izstādīšanu, publiskošanu un ievietošanu internetā.

Kad un kurā brīdī vizuālo darbu autoram ir vērts slēgt līgumu ar AKKA/LAA?

Tad, kad autora darbi nonāk publiskā vidē, tiek publicēti grāmatās, presē, TV, internetā u.c., tie kļūst pieejami sabiedrībai ne tikai Latvijā, bet arī visā pasaulē, it īpaši pateicoties interneta starpniecībai. Kad autors vairs pats nespēj izsekot savu darbu izmantojumam un viņam administrēt savus darbus individuāli kļūst apgrūtināši. Šādā situācijā ir vērts nākt uz AKKA/LAA un noslēgt pilnvarojuma

līgumu. Ja AKKA/LAA saņem pieprasījumu izmantot vizuālo darbu reklamā, AKKA/LAA vienmēr sazinās ar pašu autoru, vai viņš tam piekrīt. AKKA/LAA licence arī nedod izmantotājam tiesības autora darbu pārveidot (izgriezt fragmentu, mainīt krāsu un veikt jebkuras citas izmaiņas darbā, kā arī mainīt darba nosaukumu u. tml.). Tās ir autora personiskās tiesības — atļauju var dot tikai un vienīgi pats autors. Situācijās, kad izdevējs vērsas pie AKKA/LAA ar vēlēšanos veikt darbā kādas izmaiņas, mēs sazināties ar autoru un darām viņam zināmas izmantotāja vēlnes. Ir gadījumi, kad autors atļauj veikt izmaiņas, bet visbiežāk viņš kategoriski iebilst jebkurām izmaiņām. Tās ir autora ekskluzīvas tiesības un tās ir jārespektē.

Kas ir tālākpārdošana?

Tālākpārdošana ir darba izmantojuma veids, par kuru vizuālās mākslas darba autoram pienākas atlīdzība, un to autoru organizācija administrē saskaņā ar Autortiesību likuma 17.pantu tikai kolektīvi. Tālākpārdošana ir vizuālās mākslas oriģināldarba vairākkārtēja pārdošana, no kuras autoram ir tiesības saņemt procentuālu atlīdzību par katru pārdošanas reizi, izņemot par darba pirmreizēju atsavināšanu. Šīs autora tiesības ir spēkā visu autora dzīves laiku un pēc tās pāriet autora mantiniekam. Autortiesību likumā ir noteikta likme no 0,25 — 5% no pārdošanas cenas, kuru saņem vizuālās mākslas oriģināldarba pārdevējs. Tālākpārdošanas tiesības neattiecas uz pirmreizējo darbu pārdošanu, kad autors pats aiznes savu darbu uz galeriju, un tas tiek pārdots pirmo reizi. Tādos gadījumos notiek vienošanās tikai starp autoru un mākslas darbu pārdevēju. Mākslas galeriju, izsoļu, mākslas salonu, veikalu, interneta veikalu īpašniekiem ir pienākums sniegt AKKA/LAA ziņas par tālākpārdotajiem mākslas darbiem un, pamatojoties uz šīm ziņām, tiek aprēķināta autora atlīdzība. Latvijā aktīvi darbojas vairākas mākslas galerijas, kuras regulāri rīko mākslas darbu izsoles un veiksmīgi sadarbojas ar mums. Pēdējā laikā pašmāju izsolēs tiek piedāvātas ne vien gleznas, porcelāna figūriņas un citi lietišķās mākslas priekšmeti, bet arī fotogrāfijas. Latviešu vecmeistaru darbi nonāk izsolēs Zviedrijā un Vācijā, bet par jauno mākslinieku darbiem ir interese visā pasaulē, jo mums ir ļoti talantīgi autori.

Kā notiek fotogrāfiju izmantošana?

Ikdienas darbā saņemam autoru, visbiežāk fotogrāfu, sūdzības par viņu darbu izmantošanu bez atļaujas un bez autora vārda norādes. Uzdodot jautājumu par to, kā tad darbs nonāca pie izmantotāja, visbiežākā autora atbilde ir, ka to iedevis pats — bez jebkādas vienošanās, neizvērtējot līdz galam situāciju, vai arī pats darbu ievietoja internetā, nepievienojot lietošanas noteikumus un savus kontaktus vai ziņas, kur jāvērsas lietotājam, lai saņemtu atļauju lietošanai. Nereti arī gadās, ka darbs apzināti tiek izmantots bez autora atļaujas. Ko tādos gadījumos darīt autoram? Vispirms — kad autors ir radījis savu darbu, viņam pašam jāizlemj, vai darbs kļūs pieejams sabiedrībai un vai viņš vēlas, lai darbs tiek izmantots likumā noteiktā kartībā, un vai vēlas saņemt par tā izmantošanu atlīdzību. Ja autors grib saņemt atlīdzību par darba izmantojumu, tad viņam no savas puses ir jānodrošina darba aizsardzība. Vispirms, ja autors savus darbus nodod iespējamajam izmantotājam vienīgi

➡ turpinājums no 15.lpp izvērtēšanai vai izmantotāja izvēles izdarīšanai, viņam būtu vēlams noslēgt rakstisku vienošanos, kurā būtu norādīts, kādi darbi un kādam nolūkam iedoti, kad tos autoram jānogādā atpakaļ, kādi ir lietojuma ierobežojumi. Ir bijuši gadījumi, kad izmanto-tājs "aizmirst" atdot autoram viņa darbus un pēc kāda laika tie parādās grāmatā, žurnālā vai internetā. It sevišķi autoriem jābūt uzmanīgiem, piedaloties konkursos vai veicot pasū-tījuma darbus. Bieži vien darbu izmantotāji vēlas paturēt tiesības arī uz turpmākajiem darbu izmantošanas veidiem. Tas nav nekas nepierasts vai nelikumīgs, bet autoram ir rakstiski skaidri jāpauž sava nostāja, vai viņš to tiešām vēlas — viņš drīkst no tā arī atteikties. Ievietojot darbus internetā, nepieciešams norādīt, kādi ir darba lietošanas nosacījumi un kur meklēt autoru. Tāpat būtu vēlams pasargāt darbus no nevēlams lejupielādes, izmantojot dažādas internetā pieejamas pro-grammas, uzliekot ūdenszīmes, pielietojot zemākas kvalitātes izšķirtspēju u. tml.

Kāpēc svarīgs autora vārds?

Pēdējā laikā mediji ir iecienījuši pie publicē-tiem fotogrāfiskiem darbiem pievienot norādi *publicitātes foto*, par ko sašutuši darbu autori, jo tiek pārkāptas viņu personiskās tiesības uz vārdu. Jēdziens *publicitātes foto* ir juridiski neskaidrs, lai gan parasti ar to saprot autora atļauju medijiem lietot šo darbu reklamēšanai vai popularizēšanai. Citā gadījumā ar šo jēdzienu apzīmē slavenu personu, augsta ranga ierēdņu u.tml. fotogrāfiju oficiālo izlasi, kas ievietota medijiem pieejamā formā izmantošanai presē, TV, internetā, bet ar ierobežojumu tās lietot jebkuras reklāmas nolūkos. Jāatzīmē, ka, nenorādot fotogrāfijas autora vārdu, tiek pārkāptas autora personis-kās tiesības, līdz ar to līdzās norādei *publicitā-tes foto* noteikti jāatrodas arī fotogrāfa vārdam. Ja tiek pārkāptas autoru tiesības, autoram ir pamats vērsties pret darbu izmantotāju. Kā tika minēts iepriekš, autors var izvēlēties uzticēt savu darbu administrēšanu autoru orga-nizācijai. Tomēr, lai gūtu pēc iespējas lielāku labumu no autora darbu izmantošanas, auto-ram ir nepieciešams būt uzmanīgam, padarot savus darbus pieejamus publikai. Tā kā AKKA/LAA rīcībā nav fotogrāfiju datu bāzes, fotogrāfiju autoriem vēlams informēt autoru organizāciju gadījumos, kad autors publikācijā, kurā nav norādīts darba autora vārds, atpazīst savu darbu un pārliecināties, ka arī AKKA/LAA ir par to informēta. Ja kāds no lietotājiem vēlas izmantot autora darbu, autors var bez raizēm viņu aicināt vērsties organizācijā, kurai ir uzticēts administrēt autora darbus. □

Inga Mūrniece

Vizuālo darbu nodaļas vadītāja

Intelektuālā saostīšanās.

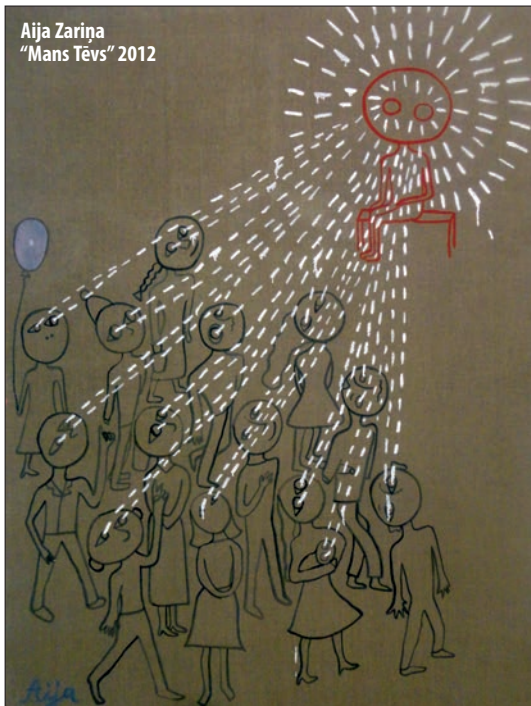
Intervija ar mākslinieci Aiju Zariņu

Šogad saņēmāt balvu par jūsu darbu publicēšanu grāmatās, par raidīšanu Latvijas televīzijā, tālārpārdošanu un reproducēšanu ārpus Latvijas robežām. Ko jums nozīmē šī balva?

Masu informācijas līdzekļi gan lie-lāko daļu ir privāti, tāpēc ainu neat-spoguļo. Mākslinieka sadarbība ar sabiedrību ir ļoti svarīga. Tas ir tāds kultūras nepārtrauktības garants. Pats balvas nosaukums man liekas skaists. **Vai tas nozīmē, ka šī balva kaut kādā mērā reprezentē jūsu sadarbību ar sabiedrību?**

Jā. Man svarīga kopība. Esmu nākusi no laukiem. Bērnam svarīgi izjust dabas lielumu. Vēja, ūdeņu, gaismas izplatījumam nav redzamu robežu. Kultūras darbiniekam svarīga plaša uztvere. Bezgalības balva reprezentē manu tieksmi rūpēties par kopību. **Arī jūsu izpausmes publiskajā telpā rada iespaidu, ka jums ir svarīga komunikācija ar sava darba audito-riju un jūs vēlaties arī viņiem paskaidrot, kas šajos darbos idejis-ki ir ietverts. Vai tā ir?**

Tā ir. Mēs dzīvojam kopējā telpā. Un šo kopējo telpu mēs esam izveidojuši jau ļoti sen. Latvijas tautai tā ir kultūras telpa. Tad, kad cilvēks piedzimst, viņš ģenētiski uzreiz neatveras kā būtne. Viņam nepieciešams ilgs attīstības laiks, pūles un apstākļi, lai varētu

Aija Zariņa
"Mans Tēvs" 2012

atdzīvoties visas viņā ieliktais iespējas. Kultūras telpa ir šie apstākļi. Tā ir dzīva, tajā atkal un atkal tiek atgādināts nenobriedušai būtnei, kas ir svarīgi. Arī tautai ir nepieciešams atkal un atkal atkārtot savas vērtības, lai atjaunotos. Dziedāt savas tautasdziesmas, lasīt mūsdienu dzeju, stāstīt bērniem pirms aizmigšanas pasakas. Man arī svarīgi sarunāties ar skatītāju. **Vai cilvēki mēdz uzdot jums jautājumus par darbu saturu un stāstīt, ko viņi ir sapratuši un uztvēruši?**

Jā, mēdz.

Un vai jūs ietekmē tas, ka iespaidi reizēm ir krasi pretēji tam, ko jūs esat gribējusi pateikt?

Manuprāt, tas ir normāli. Mūsdienu cilvēks ir audzināts un attīstīts šaurā specialitātē. No visa tā lielā koka viņš ir apguvis zināšanas par sēklu vai par pumpuru, vai par lapu. Kurš ir tas, kuram jā rūpējas par koku? Tas, kurš redz visu koku. Lai koks augtu, jā rūp tā saknēm, vēsturei. Tad jāsāk rak-ties, bet mūsdienu patērētājs saka: "Stop, stop, stop, te ir pavisam savādāk!". Masu informācijas līdzekļi dod citas ziņas.

Cilvēks saka: "Stop!". Bet vai tas jūs kaut kādā ziņā ietekmē? Vai tas jūs pamudina radīt kaut ko citu vai arī pasniegt savu ideju citādi?

Īstenībā man tas ir jāņem vērā. Es nevaru dzīvot pilnīgā izolācijā. Ir ārkārtīgi svarīgi pieņemt spēles noteikumus, ja tu pats šo spēli nevadi. Nu, bet sākusies, tā sacīt, Galaktiskā diena un meklēt un mosties sāk arvien vairāk un vairāk cilvēku.

Vasarā apmeklēju jūsu izstādi "Tēvs" izstā-žu zālē "Arsenāls". Lasīju mākslas zinātnie-ču komentārus par šo izstādi, taču neviens no tiem nebija tik krass, kā to bija formu-lējis kāds skatītājs, kurš komentēja inter-netā — viņš uztvēris jūsu izstādi kā ironiju par tēmu.

Man jāsaka — diemžēl. Mēs šoreiz neesam sapratuši ar šo cilvēku. Iejuties visatļautības masu mediju sludinātajā atmosfērā, (viņam) naiva varbūt liekas Latvijas kultūras nepie-ciešamība. Tas tikpat, kā jauniešiem liekas vecmodīgs vecais tētiņš, kad atveras lielie pasaules vārti. Bet, kad sākas bads, tikai tētiņš, kurš nav aizvests ar ragaviņām uz mežu, spēj dot padomu, kur ņemt sēklu jau-nai maizei. Mediji spēlē to lomu, kuru viņiem uzspiež naudas devējs. Bieži vien mākslas zinātnieki arī spēlē šo uzspiesto lomu.

Pretēji decentralizācijai, ironijai un post-modernismam jūsu darbi tomēr ir ļoti sim-boliski. Kāda, pēc jūsu domām, ir simbo-

lisma loma mūsdienās? Piemēram, raugo-ties uz jauno bibliotēkas ēku jeb Gaismas pili, kura tika projektēta 20. gadsimta 80. gadu beigās... Atmodas laika simboli tolaik bija ļoti aktuāli. Vai jums šķiet, ka šādi simboli "strādā" arī šodien?

Simboli, zīmes, zināšanas un vēsture, mūsu pamats, mūsu izcelsme — tas nekad nevar pazust. Tas viss mūsos eksistē ģenētiskā līmenī un nesaprātīgi ir bērnam pieņemt citus, bagātākus vecākus, kamēr istie vecāki dzīvi. Tāpēc jau reklāma, politiķi šos simbolus lieto, manipulē ar tiem, ka tiem ir nozīme. **Jūs daudz runājat par atbildību. Tā ir noteikta veida aktivitāte, iejaukšanās. Vai, jūsuprāt, māksliniekam ir jābūt sociāli aktīvam, vai viņam ir jāiejaucas sabiedrības procesos?**

Ir ārkārtīgi svarīgi pieņemt spēles noteikumus, ja tu pats šo spēli nevadi

Mākslinieks var, protams, būt tāda nenobrieduša pilsoņa lomā. Viņš var būt kā mazs bērns, kurš neapzinās savu spēku, neapzinās, ka viņa rokās ir ierocis. Jo kultūra ir ierocis, tā ir ideoloģija. Valdošā vara uzpērk inteligenci. Neatkarīgi domājošā daļa galīgā postā nonikst. Iet bojā tautas zieds. Deviņdesmitajos gados sabiedrībā izplatījās viedoklis, lai taču kultūras darbinieki paši sevi nodrošina. Tagad, kad tiek apdraudēta arī saimniecība,

redzamas šādas politikas sekas. Ja nav kultū-ras, nav Latvijas. Protams, kādam ir izdevīgi intelligenci uzsvilpt, kad tas viņiem izdevīgi, kad jastājas Eiropas Svienībā un līdzīgos gadījumos. Bet istā kultūras loma ir pašai būt audzinātājai un nest atbildību.

Jūs pildāt savu lomu?

Es domāju, ka ļoti lielai daļai no sabiedrības spēles veidotājiem ir izdevīgi pasniegt pašrei-zējo situāciju kā tādu, kurā nevienam nav iespējas neko ne mainīt, ne darīt. Pašreizējā sabiedrības informācijas līdzekļu rotaļā par pasaules galu ir ļoti veca. Senāk draudēja ar kodolkaru, tad ar terorismu. Šo masu iespai-došanu zinātniski sauc par PSI ieročiem. Šīs spēles iniciatoru mērķis ir sabiedrības biedēšana, pilsoņu patstāvīgas domāšanas iznīci-nāšana. Mana loma ir saukt — ŪŪŪ. MOSTAMIES! ESAM BRĪVI! **Savulaik izaicinājāt bijušo premjeru Einaru Repši uz "gleznu duelī". Vai ar šo soli izde-vās panākt to, ko gribējāt?**

Jā, šī izstāde izraisīja īstu sprāgstvielas efektu. Diemžēl šis process netika tālāk virzīts, bet tajā laikā, šķiet, 2006. gadā, izvirzītais jautā-jums par to, ka vadītājam ir jāuzņemas atbil-dība par sabiedrības tālāko attīstību, ir sva-rīgs arī šodien.

Lai ietekmētu procesus,

➡ turpinājums 18.lpp

Francijas SACEM lūdz valdību palielināt tukšo nesēju sarakstu

Francijas kolektīvā pārvaldījuma orga-nizācijas SACEM ģenerāldirektors Žans Noels Tronks aicināja Francijas val-dību palielināt tukšo nesēju sarakstu, kurā šobrīd ir mobilie telefoni, CD, DVD diski, mini—diski, GPS sistēmas un plan-šetdatori. Viņš lūdza esošajam sarakstam pievienot arī datorus, kas palielinātu auto-ru ieņēmumus no tukšo nesēju tirdzniecī-bas, kuras apjoms 2011.gadā Francijā bija 192 miljoni eiro. Lūgums tapa, pamatojo-ties uz apsvērumu, ka "tukšo nesēju importētāji izmanto izvairīšanās stratēģiju, lai sabotētu autoru atlīdzību no privātās kopēšanas". □

BUMA/STEMRA: atlīdzība no tukšajiem nesējiem par zemu

Nēderlandes autoru organizācija BUMA/STEMRA savā paziņojumā paudusi, ka autoru atlīdzība no tukšajiem nesējiem, kas paredzama līdz ar jaunu liku-ma grozījumu stāšanos spēkā, nesegs autoru zaudējumus no privātās kopēšanas Nēderlandē. Piecu eiro autoru atlīdzība no 2012.gada 1.janvāra tikusi piemērota tādiem tukšajiem nesējiem kā cietais disks, klēpjdaters, dators, mobilie telefoni, CD, DVD diski u.c. nesējiem. Atlīdzības sistēma paredzēta, lai kompensētu tiesisku darbu kopiju veidošanu personiskām vajadzībām, tomēr plānotie ienākumi ne tuvu nekom-pensē autoru zaudējumus no privātās kopēšanas, kas Nēderlandē ir aprēķināti 27 mil-jonu eiro apmērā. □

BMI iesūdz tiesā naktsklubu par mūzikas atskaņošanu bez licences

Autoru organizācija ASV BMI iesūdzē-ja tiesā mūzikas klubu "The Warehouse in La Crosse" par zaudējumiem, kas rodas, izpildot mūziku bez licences maksājumiem. Vairāku gadu garumā parāds uzkrājies līdz 2700 dolāriem, nepilnīgi mak-sājot autoratlīdzību. Klubā, kurā cita starpā netiek pārdoti alkoholiskie dzērieni, notiek regulāras diskotēkas un mūzikas atskaņoša-na dzīvajā izpildījumā. Kluba īpašnieks Stīvs Harms atzina, ka nav pilnībā ņēmis vērā autoru biedrības prasības, toties atbal-stījis BMI māksliniekus ar iespēju uzstāties viņa klubā. □

➤ turpinājums no 17.lpp. pamatā ir jābūt skaidram vēstījumam. Vai jūs vispirms precīzi formulējat vēstījumu, ko gribat pateikt, un tad tas iegūst mākslas formu, vai arī otrādi — vispirms ir intuitīva pieeja un tikai pēc tam formulējat idejas?

Māksla un tās saknes stiepjas tālāk un dziļāk nekā filozofijas un reliģijas saknes. Mākslas vēstījumos ir nepietiekami formulēt ideju tikai intelektuāli. Ja notiktu tā, tad mēs to varētu nosaukt par filozofiju; tās izteiksmes veids vienkārši būtu vizuāls. Tikai tad, kad tiek darbināti visi mākslinieka resursi, viss arsenāls, kuru tautā nes viena persona, var rasties mākslas darbs. Tikai tad atdzīvojas tautas dvēsele un kultūra.

Cik svarīgs, jūsu uztverē, gleznai ir tās nosaukums? Pēc kādiem principiem jūs tos veidojat? Nosaukums tomēr sniedz papildu dimensiju.

Piemēram, mūsu priekšā audekls, nokrāsots zilā krāsā. To varam nosaukt ļoti dažādi. “Acis”, “Jūra”, “Kobalts zilais”. Skatītājs paskatās, tad pienāk izlasīt nosaukumu, it kā paosta, kas tad es esmu.

Jūs parakstāt gleznas ar savu vārdu — ļoti labi pamanāmiem burtiem “Aija”, un šis paraksts faktiski ir gleznas sastāvdaļa. Kā šis parakstīšanās stils radās?

Mans vārds ir kā sauciens — Aijaijā. Tā nozīme uz Zemes ir “aukle”. Aijāt — auklēt.

Kas jūs iedvesmo radīt mākslas darbus?

Mākslinieks ir meklētājs, viņš visu mūžu kaut ko meklē. Viņš meklē dzīvības jēgu, meklē patiesību. Un katrs iet pa savu ceļu. Citādi varētu būt tā, ka viena atrašanās vieta derētu arī citiem meklētājiem. Taču tā nav. Cilvēks, kurš meklē, citu piedāvātās patiesības skenē: vai tā ir vai nav patiesība viņam? Šī meklētāja daba mani virza. Tā noved līdz pamatu apzināšanai, vēsturei, dabai. Vēsture lielā mērā tiek deformēta. Piemēram, 80.—90. gadu Latvijas kultūras un mākslas procesi patiesībā ļoti atšķiras no ainas, kāda paveras, lasot jauno mākslas zinātnieču grāmatas par šo pašu tēmu. Lasot tās, sastopos ar daudziem notikumiem,

kuri īstenībā nemaz nav bijuši. No mušām tiek uztaisīti ziloņi, no ziloņiem — mušas. Ir sajūta, ka esmu gandrīz vai dzīvojusi citā realitātē. Sekojot šim norisēm 20 gadu garumā un to atspoguļošanai pēc tam, es redzu: kurš maksā, tas pasūta mūziku. Un man nav ilūziju arī par citām jomām.

Vai ik pa laikam sev arī pārdefinējat, ko jums nozīmē lielie jēdzieni — Patiesība, Māksla, Dzīve, Daba?

Dzīvojot mēs, protams, varam paplašināt savas zināšanas, tomēr mainīt mēs savu dabu nevaram. Mūsu fiziskā ķermeņa uztvere ir ierobežota, mēs dzirdam, redzam zināmā diapazonā. Tāpat arī visu pārējo, visu septiņu mūsu ķermeņu uztveres ir ierobežotas. Mēs varam uzzināt, taču dabas ieliktās iespējas nevaram paplašināt. Kad šīs iespējas piepildītas, varam pāriet citā limenī. Pats optimālais cilvēka attīstības stāvoklis ir harmonija. **Kā jums šķiet, vai cilvēce kopumā virzās kādā pozitīvā attīstības virzienā?** Reti eksemplāri. Cilvēks ir būtne, kas piedzimst dzīvnieciskā veidā. Viņam ir sevi jāatrista. Jāpilnveido savas ģenētiskās iespējas. Un attīstībai var būt labvēlīgi apstākļi un var būt arī nelabvēlīgi.

apstākļi — cilvēks aizmirst savas saknes, noliedz savu pamatu, neapzinās savu dabu. Bet saskaņā ar mūsu galaktikas dabu sākas pozitīvas pārmaiņas. Šo pozitīvo virzienu sekmēs mūsu katra aktīva iesaistīšanās.

Tomēr gadās arī cilvēki, kuriem šīs spējas izlaužas arī par spīti nelabvēlīgiem apstākļiem...

Jā, ir izņēmumi.

Mūsu saruna notiek mirkli, kad

viena no populārākajām sarunu tēmām sabiedrībā ir drīzais datums 21.12.2012. un iespējama pasaules gals. Pēc dažām dienām Latvijas Universitātē pat notiks lekcija par šo tēmu.

Nu, tā ir mediju atbildība vai, pareizāk sakot, bezatbildība. Cilvēka izaugsme tiek kropļota, viņš tiek biedēts. Kā var augt mazs bērns, ja viņu visu laiku biedē? Ja uzmanība no svarīgām lietām tiek novērsta.

Attīstoties internetam un tehnoloģijām, nenoliedzami plaukst arī amatierisms. Ar savu mobilo tālruni jebkurš var būt fotogrāfs un savā ziņā arī mākslinieks. Kā vērtējat šo tendenci?

Ir jaunas iespējas. Jaunās tehnoloģijas ļauj darboties plaši. Ļauj veidot pat klonus. Bet ko mēs ar to darīsim....Progress būs, ja mēs radīsim cilvēka būtnei attīstībai nepieciešamos apstākļus. Pašreiz, ja mēs bērnam iedodsim datoru, viņš darbosies atbilstoši savam limenim. Spēlēs kompjūteru spēles. Tehnikas attīstība negarantē cilvēka attīstību.

Manuprāt, pozitīvais ir tas, ka internets noārda robežas arī attāluma ziņā. Māksliniekus internetā var uzmeklēt potenciāls sadarbības partneris, mākslas menedžeris no kādas citas valsts, un tādējādi var pavērties jaunas kontaktu iespējas. Vai arī jums tā ir noticis?

Tiem, ko es sākumā nosaucu par spēles veidotājiem, ar to būs ļoti jāreķinās. No vienas puses, protams, mediji ierobežo un uzspiež savu viedokli. No otras puses, es spēju lasīt gan krieviski, gan angļiski un pati varu likvidēt informācijas blokādi.

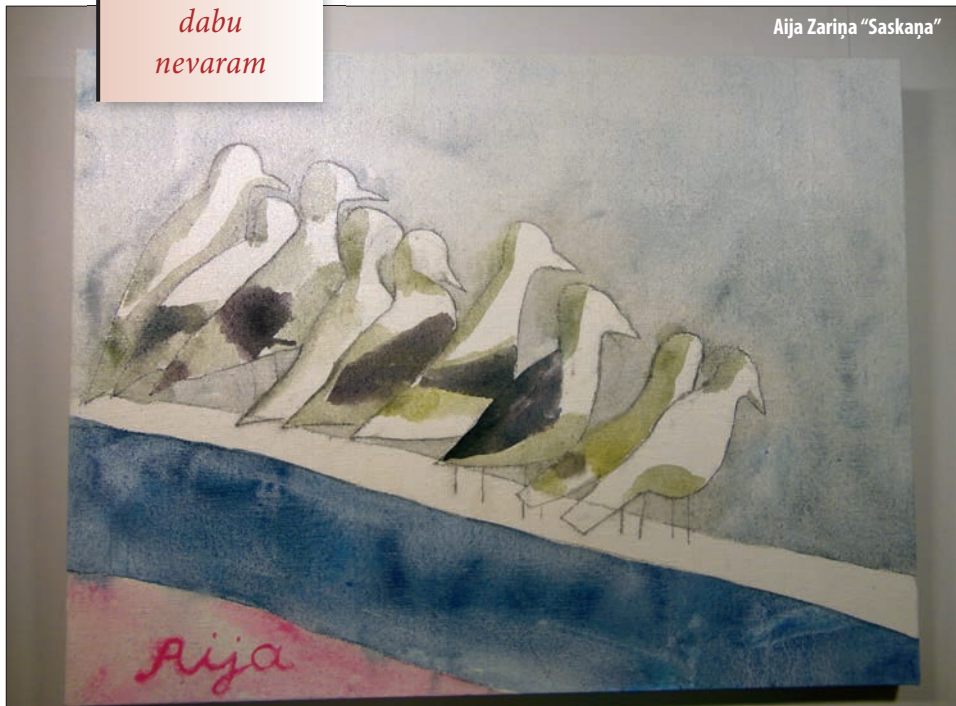
Vai arī jūs savus darbus esat publiskojuši kaut kur internetā?

Vajadzētu to darīt. Žēl tam ziedot savu laiku.

Tagad saņemam Autortiesību balvu par darbu daudzveidīgu izmantojumu. Taču, vai ir gadījies, ka jūsu darbu izmanto tā, kā jūs nemaz negribētu?

Jā, protams. Darbi aiziet savu gaitu. Tie var aiziet bojā. Svarīgi, ko viņi ir izdarījuši. Svarīgs tas darbs, ko esmu veikusi, viņus radot. □

Signe Valtīņa

Aija Zariņa “Saskaņa”

HADOPI ziņojums apliecina, ka trīs brīdinājumu sistēma ir efektīva

Francijas pretpirātisma organizācija oktobra beigās publicēja ziņojumu, kurā redzama korelācija starp tā saucamo trīs brīdinājumu sistēmu un pirātisma mazināšanos valstī. Ja HADOPI aprīļa ziņojumā informēja, ka torrentu lietotāju skaits 2010.gada otrā pusē samazinājies par 17%, tad oktobra ziņojumā par 2011.gadu kopumā p2p lietotāju apjoma kritums konstatēts jau 29% apmērā. Oktobra ziņojumā arī konstatēts, ka torrentu lietotāju samazinājums ir pozitīvi ietekmējis aizsargāto autoru darbu tirdzniecību internetā, kas norāda, ka cilvēki ir gatavi izmantot aizsargātos darbus arī par maksu. Saskaņā ar ziņojumu trīs brīdinājumu sistēmas ietvaros gandrīz 700 000 cilvēku 2011.gadā saņēmuši pirmo brīdinājumu, 80 000 saņēmuši otro brīdinājumu, kas ir 12% no pirmajiem, un tikai 340 nodoti tiesvedībā, no kuriem reāla tiesvedība uzsākta tikai pret 14 personām. Sabiedriskās aptaujas rezultāti Francijā kopumā rāda atbildīgu interneta lietotāju pieaugumu. Viņi apzinās atbildību par pretlikumīgām darbībām un pārtrauc p2p pretlikumīgu failu apmaiņu. □

MIDEM uzmanības centrā autoru un autoru organizāciju jautājumi

MIDEM (Marché International du Disque et de l'Édition Musicale), kas ir lielākais mūzikas industrijas gadatirgus pasaulē, savā ikgadējā 2013.gada konferencē īpašu uzmanību pievērsis tieši autoru un autoru organizāciju jautājumiem. MIDEM ietvaros tiks diskutēts par kolektīvā pārvaldījuma direktīvas projektu, kā arī pēdējiem jaunumiem attiecībā uz pasaules repertuāra darbības izveidošanu. Konferencē ar lekcijām uzstāsies PRS izpilddirektors Roberts Aškrofts, SACEM izpilddirektors Žans—Noels Tronks, bet gadatirgus “Tiklošanas ciema” sektorā apmeklētājiem “Satiec licences izsniedzēju” sesiju ietvaros būs iespēja satikt autoru organizāciju pārstāvjus un uzdot viņiem jautājumus par mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju darbu. □

Eiropas Komisija izziņo plānus autortiesību jomā

Eiropas Komisijas komisāru kolēģija pirmajā decembra nedēļā aizvadīja tikšanās, kurās izrunāja autortiesību aktualitātes un nonāca pie slēdziena, ka nepieciešams spert sešus steidzamus soļus šajā jomā. Sešu soļu plāna ietvaros ir šādi problēmjautājumi: aizsargātā satura pārrobežu mobilitāte, lietotāju radītais saturs, tukšo nesēju atbildība, informācijas par autortiesību darbiem apmaiņa, audio-vizuālu darbu pieejamība un kultūras mantojums. Starptautiskās mūzikas izdevēju konfederācijas ģenerāldirektors Gers Hatons (Ger Hatton) tikšanās ietvaros norādīja, ka “autortiesībām ir jāpaliek kā modernam un efektīvam rīkam, kas atbalsta autorus un inovācijas”. □

Universitātes ziņojumā: straumēšanas pakalpojumi nodrošina lielāku atlidzību par virszemes radio

Vašingtona un Lī universitātes biznesa administrācijas profesora asistents Deivids Tūve (Daveid Touve) veica autoru ieņēmumu pētījumu, apkopojot viņu ienākumus no dažādiem izmantotājiem. Pētījumā secināts, ka kolektīvā pārvaldījuma organizāciju tarifi, kas tiek piemēroti straumēšanas režīma interneta radiostacijām, būtu pielīdzināmi drīzāk virszemes radio, nevis lejupielāžu tarifiem. Saskaņā ar viņa pētījumu šobrīd straumēšanas pakalpojumu sniedzēju samaksātā autoratlīdzība ir daudz augstāka par virszemes radio samaksu uz vienu klausītāju. Piemēram, Lielbritānijā interneta mūzikas straumēšanas pakalpojumu sniedzēja Spotify samaksa ir 0,0042 dolāri uz vienu klausītāju, turpretim vidējā virszemes radio samaksa ir tikai 1/36 no minētās Spotify samaksas. □

Par sociālo nodokli

Pēdējā laikā AKKA/LAA vērsušies vairāki pirmspensijas vecuma autori ar vēlmi noskaidrot, vai ir kādas iespējas palielināt savu pensijas kapitālu saistībā ar saņemto autoratlīdzību.

Protams, žēl, ka par savām vecumdienām autori ir aizdomājušies tikai tad, kad jau jākārt dokumenti pensijas saņemšanai, jo pēdējā brīdī ir par vēlu ko uzlabot.

Jau vairākkārt gan biļetenā “AKKA/LAA Ziņas”, gan Autoru akadēmijā, gan mūsu mājas lapā www.akka—laa.lv esam skaidrojuši, ka autoriem, kuri nav darbaņēmēji un nav sasnieguši vecumu, kas dod tiesības saņemt vecuma pensiju, un kuru vienīgais ieņēmumu avots ir autoratlīdzība, ir nepieciešams obligāti reģistrēties VID kā pašnodarbinātai personai. Sociālā apdrošināšana pašnodarbinātajiem dod tiesības saņemt visus likumā noteiktos pakalpojumus — pensiju, invaliditātes pabalstu, maternitātes un slimības pabalstu, kā arī jaunu sociālās apdrošināšanas veidu — vecāku apdrošināšanu, ko viens no vecākiem saņem, līdz bērns sasniedz viena gada vecumu.

Autoram rūpīgi jāseko saviem ikmēneša ieņēmumiem bankas kontā un jāveic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) par tiem mēnešiem, kad viņa ienākums sasniedz minimālo VSAOI apmēru mēnesī — 2012.gadā tas bija 200 lati. Tāpēc vēlreiz vēršam mūsu autoru uzmanību uz jaunākajiem aktuālajiem 2011.gada 27.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1026 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem 2012.gadā”. Obligāto iemaksu likme pašnodarbinātajam 2012.gadā bija 32,46% (2013.gadā noteikti 32,17%) no obligāto iemaksu apmēra. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds: pensiju apdrošināšanai — 26,74%; invaliditātes apdrošināšanai — 2,52%; maternitātes un slimības apdrošināšanai — 2,20%; vecāku apdrošināšanai — 1,00%.

Pašlaik AKKA/LAA grāmatvedībā kā pašnodarbinātās personas ir reģistrēti tikai 4 autori. Lūdzam mūsu autorus, kuru vienīgā ieņēmumu saņemšanas vieta ir AKKA/LAA, reģistrēties kā pašnodarbinātajiem, tādējādi kļūstot par nodokļu maksātājiem un sociāli apdrošinātām personām. □

Baiba Lapiņa

AKKA/LAA galvenā grāmatvede

Kādu summu, cik liels skaits autoru vidēji vienā mēnesī saņem no AKKA/LAA

Vairāk nekā Ls:	Autori
1000	7
500	18
400	18
300	21
200	29
153	35
100	77
50	195
25	241
10	463
5	389

Melnbaltās draudzenes

Iepriekšējā "AKKA/LAA Ziņu" numurā publicēto krustvārdu miklu pareizi nav atrisinājis neviens no miklas minētājiem. □

"Autortiesību bezgalības balvas" viesi

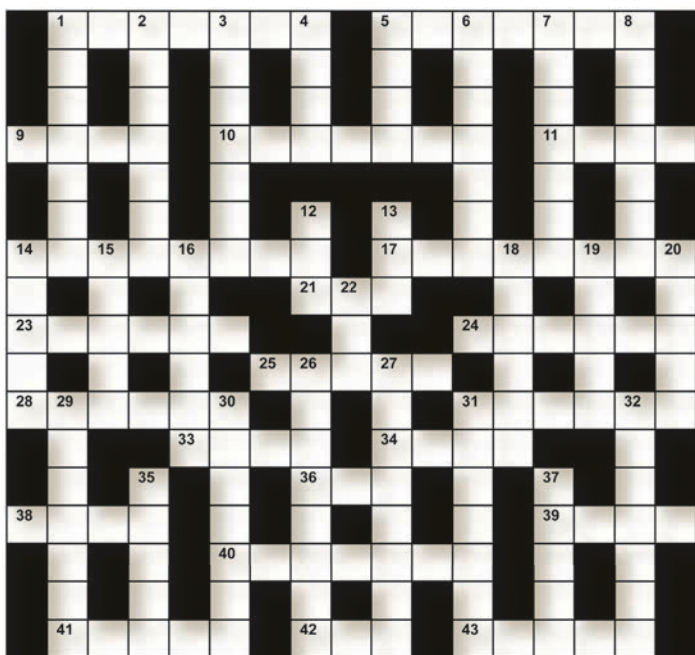
Iepriekšējā biļetena "AKKA/LAA Ziņas Nr.35" krustvārdu miklas atminējums

Horizontāli. ⇄

8. Romeo. 9. Tukša. 10. Manga. 11. Improvizācija. 12. Scēna. 13. Īris. 14. Grifs. 15. Bauslis. 18. Askānio. 22. Aut. 24. Litera. 25. Īsle. 26. Aura. 27. Pakulas. 28. Pate. 31. Dolģe. 33. Modes. 34. Keane. 36. Rudzīte. 37. Intrāda.

Vertikāli. ⇅

1. Artavs. 2. Hermanis. 3. Etnocīds. 4. Skailis. 5. Malārija. 6. Maljorkā. 7. Karogs. 15. Biljards. 16. Unter. 17. Lirs. 19. Kāss. 20. Neima. 21. Operetes. 22. Anekdotas. 23. Trilleris. 29. Temzu. 30. Okers. 32. Ļauj. 35. Aida.

Atrisinātajā krustvārdu miklā, saskaitiet "A" burtus un ar krustu atzīmējiet kvadrātu, kurā ir ierakstīts pareizais "A" burtu skaits. Aizpildītu atbildes kuponu līdz 2013. gada 15. februārim atsūtiet uz AKKA/LAA: A.Čaka 97, Rīga, LV—1011 ar norādi "Krustvārdu mikla" Kuponi, kuros būs norādīts kvadrāts ar pareizo "A" burtu skaitu, piedalīsies izlozē, kur trīs no sūtītājiem saņems balvu — vērtīgu grāmatu.

Horizontāli. ⇄

1. Traktiera kalpone, kuru dons Kihots dēvēja par Dulcineju. 5. Šekspīra traģēdija. 9. ASV popdziedātājs (1979), Alesijas Mūras skatuves vārds (2006.g. koncertēja Rīgā). 10. Rembranta sievas vārds, minēts kādas gleznas nosaukumā. 11. J.Jaunsudrabiņa triloģija. 14. 13.gs. zemgaļu brīvības cīņu vadonis, dēvēts par Zemgales ķēniņu. 17. Daudzkārt secīgi atkārtotot divas skaņas radīt "drebošu" skanējumu. 21. R. Blaumaņa feļetons " ... pamācība mīlēšanā". 23. Piedziedājums Ziemassvētku tautasdziesmām (vārds beidzas ar alfabēta pedējo patskani). 24. Mākslinieki, kas savos darbos atspoguļo maigus emocionālus pārdzīvojumus, sirsnību. 25. Fotogrāfs (1933), kura darbi ir kļuvuši par Latvijas fotogrāfijas klasiku. 28. Ģitāristu ..., kas 2012.gadā piecpadsmito reizi notika Madonā. 31. Vārds, ar kuru arābu valodā apzīmē jebkuras monoteistiskas reliģijas Dievu. 33. Strinkškināmais stīgu instruments. 34. Grupa "Latgales dāmu ...". 36. Mākslinieku Skulmju dzimtai piederīgā vārds. 38. Autortiesību bezgalības balvas 2010 un 2012 laureāte. 39. Ar Autortiesību bezgalības balvu 2012 apbalvotā K. Pētersona simfoniska miniatūra. 40. Sievietes vārds, kuru atzīmē Starptautiskā dzimtās valodas dienā. 41. Publiskai demonstrēšanai izvietotais mākslas darbu kopums. 42. Viens no populārākiem popmūzikas žanriem Brazīlijā. 43. A. Dimitera radīts tēls R. Kalniņa mākslas filmā "Ceplis".

Vertikāli. ⇅

1. Pikaso glezna " ... dzērājs". 2. Amerikas brīva dejas stila dejojāja, laulāta ar krievu dzejnieku Jeseņinu. 3. Latviešu diriģents (1978), sadarbojies ar pasaules vadošiem orķestriem un operas namiem. 4. Pliknis. 5. Tēlotāji, kas darbības, norises atspoguļo ar nosacītām ķermeņa kustībām un vaibstiem. 6. Japānā radies izklaides veids — amatieru dziedāšana mūzikas ierakstu pavadībā. 7. Aizliegums. 8. Franču kinozvaigzne (1921—1985), laulāta ar Ivu Montānu. 12. Grieķu alfabēta trīspadsmitais burts — Ξξ. 13. Mākslinieka rīks, redzams fotogrāfijā AKKA—LAA 2013. gada kalendārā. 14. Trešais vārds kādā Raiņa lugas nosaukumā. 15. Angļu rakstnieks (1982—1956), kura sacerēta un 1926.g. izdota grāmata iemantojusi milzīgu popularitāti. 16. Āzijas valsts, kuras nacionālā emblēma attēlo Ašokas kolonnas kapiteli — četru ar mugurām kopā sēdošu lauvas veidolā. 18. Īru terjera vārds kādā Dž. Londona romāna nosaukumā. 19. Dž.K. Džeroma darbs "Trīs vīri ...". 20. Darbība, paredzēta pārsteiguma izraiššanai cirka mākslā. 22. R. Paula dziesma ar G. Rača vārdiem "Mēs jau ... to bijām pelnījuši". 26. Ziemeļeiropas valsts, kurā 2013. gada jūnijā paredzēts Sera Eltona Džona lielkoncerts. 27. No pavalstniecības atteicies slavens franču aktieris un filmu veidotājs (1948). 29. Latviešu dzejnieks, kam 2012.gadā atzīmēta simts gadu jubileja. 30. Izcila 20. gadsimta latviešu teātra un kino aktrise. 31. Romiešu rakstnieks (ap 125ap—180), "Zelta ēzēlis jeb Pārvērtības" autors. 32. Ar pedāli darbināms sitaminstruments — metāla šķīvji uz augsta statīva. 35. Viena no divām darbojošās personām M. Zālītes traģikomēdijā "Zemes nodoklis". 37. Kaukāziešu tautas dziesminieks — dzejnieks un mūziķis.

Jura Sosnovska krustvārdu mikla

Pateicamies visiem, kas iesaistījās miklas minēšanā, un vēlām veiksmi turpmāk!

Atbildes kupons

Vārds:

Uzvārds:

Tālrunis:

"A" burtu skaits

25

27

29

31